

Hospodářská komora České republiky
Odbor Informačních míst pro podnikatele

OBOROVÁ PŘÍRUČKA

pro živnost

OBCHOD SE ZVÍŘATY URČENÝMI PRO ZÁJMOVÉ CHOVY

Pro Hospodářskou komoru ČR, odbor InMP připravilo OKM Obchod a cestovní ruch.

Autorsky zpracovali: ARDENT Brno, spol. s r.o., JUDr. Jana Spurná, MVDr. Jiří Dousek, Ph.D.

Poslední aktualizace: září 2006

OBSAH

1. Úvod	3
2. Vymezení oboru	3
3. Vybrané právní předpisy ČR a EU vztahující se k oboru	4
3.1. <i>Obecně o právních předpisech z hlediska ochrany zvířat při provozování živnosti</i>	4
3.2. <i>Zákon na ochranu zvířat proti týrání ve vztahu k obchodování se zvířaty</i>	6
3.3. <i>Veterinární péče a podmínky obchodu se zvířaty</i>	19
3.4. <i>Zákon o ochraně přírody a krajiny</i>	40
3.5. <i>Předpisy o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících (CITES)</i>	40
3.6. <i>Zákon o myslivosti</i>	44
3.7. <i>Občanský zákoník</i>	44
4. Bezpečnost a ochrana osob při práci se zvířaty	45
5. Trestní zákon z hlediska ochrany zvířat	45
6. Mezinárodní předpisy	46
7. Přílohy	46
7.1. <i>Užitečné adresy a internetové adresy</i>	46

1. ÚVOD

Nařízení vlády č. 469/2000 Sb., kterým se stanoví obsahové náplně jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů, uvádí jako vázanou živnost ve skupině 214 Obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy.

Při provozování živnosti obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy hrají velkou roli také právní předpisy, které upravují, jakým způsobem se musí se zvířaty zacházet, a které vymezují, co se naopak se zvířaty provádět nesmí.

V oblasti ochrany zvířat proti týrání jsou velmi často používány pojmy ochrana zvířat a pohoda zvířat. Tyto pojmy nejsou definovány právními předpisy, ani zákon na ochranu zvířat proti týrání jejich definici neobsahuje. Obsah těchto pojmů je tedy vymezován především v různých odborných publikacích. Pojem ochrana zvířat může být vymezen například jako vytvoření podmínek, které umožní zvířeti prožívat život na určité úrovni jeho spokojenosti. S pojmem ochrana zvířat souvisí také pojem pohoda zvířat. Velmi často je také pro tento pojem v praxi používáno anglické označení „welfare“. Pohodu zvířat lze vymezit jako prožívání života individuem na určité úrovni jeho spokojenosti. Pohodu zvířat lze definovat také jako stav zvířete při úsilí vypořádat se se svým prostředím. Pohoda zvířete je v pořádku, když je v dobré kondici a spokojené. Dobré zdraví a produktivita nestačí; zvíře se musí cítit dobře nebo alespoň netrpět.

2. VYMEZENÍ OBORU

Nařízení vlády č. 469/2000 Sb., kterým se stanoví obsahové náplně jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů, uvádí jako vázanou živnost ve skupině 214 Obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy. Obsahem této živnosti je nákup za účelem dalšího prodeje a prodej zvířat určených pro zájmové chovy (akvarijních ryb, malých hlodavců a zajíců, psů, koček, exotických zvířat, zejména ptáků, plazů, obojživelníků a bezobratlých a podobně) a v souvislosti s tím i prodej zvířat z vlastního chovu a nákup, nabídka a prodej krmiv, chovatelských zařízení a pomůcek pro zvířata v zájmovém chovu.

Výkon živnosti obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami splňujícími odbornou způsobilost, odborné způsobilosti pro výkon těchto činností jsou stanoveny v příloze k nařízení vlády č. 209/2001 Sb., kterým se stanoví seznam živností, jejichž výkon je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami splňujícími odbornou způsobilost stanovenou tímto nařízením.

3. VYBRANÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY ČR A EU VZTAHUJÍCÍ SE K OBORU

3.1. OBECNĚ O PRÁVNÍCH PŘEDPISECH Z HLEDISKA OCHRANY ZVÍŘAT PŘI PROVOZOVÁNÍ ŽIVNOSTI

Ochrana zvířat je v současnosti zakotvena v řadě právních předpisů a lze ji rozdělit do dvou oblastí, na tzv. přímou ochranu zvířat proti týrání a nepřímou ochranu zvířat proti týrání. Přímá ochrana zahrnuje ochranu zvířat vymezenou předpisy zakazujícími a postihujícími vlastní týrání zvířat. Nepřímá ochrana zvířat proti týrání zahrnuje ochranu zvířat vymezenou předpisy upravujícími zacházení se zvířaty a postihujícími jejich porušování. Významnou roli při zabezpečení pohody zvířat (welfare) má ochrana jejich zdraví, která je zakotvena ve veterinárních předpisech .

Přímá ochrana zvířat proti týrání je obsažena v těchto předpisech :

ž v zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění zákona č. 162/1993 Sb., zákona č. 193/1994 Sb., zákona č. 243/1997 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 30/1998 Sb., zákona č. 77/2004 Sb., zákona č. 413/2005 Sb. a zákona č. 77/2006 Sb.

a ve vyhláškách

- ž č. 75/1996 Sb., kterou se stanoví nebezpečné druhy zvířat,
- ž č. 192/2004 Sb., o ochraně zvířat při chovu, veřejném vystoupení nebo svodu,
- ž č. 193/2004 Sb., o ochraně zvířat při přepravě,
- ž č. 207/2004 Sb., o ochraně, chovu a využití pokusných zvířat,
- ž č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů,
- ž č. 382/2004 Sb., o ochraně hospodářských zvířat při porážení, utrácení nebo jiném usmrcování, ve znění pozdějších předpisů,
- ž č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat.

Sankce za týrání zvířat jsou kromě zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, obsaženy také v zákoně č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Významnou roli při zabezpečení pohody zvířat (welfare) má ochrana jejich zdraví, která je zakotvena ve veterinárních předpisech . Jedná se například o:

- ž zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- ž vyhláška č. 296/2003 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností, ve znění pozdějších předpisů,
- ž vyhláška č. 372/2003 Sb., o veterinárních kontrolách při obchodování se zvířaty, ve znění pozdějších předpisů,
- ž vyhláška č. 377/2003 Sb., o veterinárních kontrolách dovozu a tranzitu zvířat ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů,

- ž vyhláška č. 382/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se zvířaty a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů,

Vzhledem k tomu, že je ČR členem EU, je v rámci přímé ochrany zvířat nutno dodržovat také nařízení EU, která upravují podmínky pro přepravu zvířat:

Nařízení Rady (ES) č. 1255/97 ze dne 25. června 1997 o kritériích Společenství pro místa zastávek a o změně plánu cesty uvedeného v příloze směrnice 91/628/EHS,

Nařízení Rady (ES) č. 1040/2003 ze dne 11. června 2003, kterým se mění nařízení (ES) č. 1255/97 pokud jde o použití míst zastávek,

Nařízení Rady (ES) č. 411/98, ze dne 16. února 1998 o doplňkových požadavcích na ochranu zvířat u silničních vozidel používaných pro delší než osmihodinovou přepravu zvířat (účinné pouze do 5. 1. 2007),

Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činnostech a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97 (účinné od 5. 1. 2007).

Nepřímá ochrana zvířat proti týrání zahrnuje oblast zdraví zvířat, jejich výživy, šlechtění a plemenitby, úpravu jejich přepravy, myslivost, rybářství, předpisy související s ochranou přírody a krajiny a další právní normy, které nepřímo upravují vztahy ke zvířatům.

Nepřímá ochrana zvířat je obsažena například

- ž v zákoně č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a předpisech vydaných k jeho provedení,
- ž ve vyhlášce č. 191/2002 Sb., o technických požadavcích na stavby pro zemědělství,
- ž v nařízení vlády č. 27/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat,
- ž v zákoně č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů,
- ž v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů,
- ž v zákoně č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy), ve znění pozdějších předpisů,
- ž v zákoně č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů,
- ž v zákoně č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů.

3.2. ZÁKON NA OCHRANU ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ VE VZTAHU K OBCHODOVÁNÍ SE ZVÍŘATY

Obecně o zákoně na ochranu zvířat proti týrání, pojmy a základní zásady zákona

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon“) je základním právním předpisem v oblasti ochrany zvířat proti týrání. Je účinný od roku 1992. Od té doby byl několikrát novelizován.

Pro aplikaci zákona je důležitá jeho preambule, která určuje cíl zákona a stanoví, že zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zasluhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka. Účelem zákona je chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrčením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem. Důležité je tedy, že k postihu dle zákona na ochranu zvířat proti týrání postačuje již zavinění z nedbalosti, není nutný úmysl.

V ustanovení § 2 zákona se zakazuje týrání zvířat a všechny formy propagace týrání zvířat.

V ustanovení § 3 jsou obsaženy definice a pojmy, které tento zákon používá a které pomáhají vymezit, ve kterých případech je použití tohoto zákona na místě.

Prvním a velmi důležitým pojmem je definice chovatele. Řadu povinností totiž zákon ukládá právě chovateli, týrání se často dopouštějí právě chovatelé. Chovatelem tedy je každá právnická nebo fyzická osoba, která drží nebo chová (dále jen "chová") zvíře nebo zvířata, trvale nebo dočasně, přemísťuje zvíře, nebo obchoduje se zvířaty, provozuje jatky, útulky, záchranné stanice, hotely a penziony pro zvířata nebo zoologické zahrady, provádí pokusy na zvířeti nebo zvířatech anebo pořádá svody zvířat. Z hlediska živnosti obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy je tedy podstatné, že chovatelem je i osoba, která obchoduje se zvířaty. Nynější vymezení pojmu chovatel je obsahově shodné s vymezením obsaženým ve veterinárním zákoně.

Jedním z nejdůležitějších pojmů zákona je pojem zvířete. Zvířetem je každý živý obratlovec, kromě člověka, včetně volně žijícího zvířecího jedince a jeho samostatného života schopné formy, nikoliv však plod nebo embryo. Zvířetem tedy dle zákona nejsou bezobratlí, ale pouze obratlovci. V praxi při používání právních předpisů je nutné rozlišovat pojem zvíře dle zákona na ochranu zvířat proti týrání, pojem živočich dle zákona č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, a také pojem zvěř dle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. Každý z těchto zákonů má svoji oblast působnosti a v praxi proto nelze pojmy zaměňovat. Každý z těchto zákonů má svoji oblast působnosti a v praxi proto nelze pojmy zaměňovat.

Zákon na ochranu zvířat proti týrání člení zvířata pro své účely do 4 kategorií, na zvířata v zájmovém chovu, zvířata hospodářská, zvířata volně žijící a zvířata pokusná.

Zvířetem v zájmovém chovu je zvíře, u kterého hospodářský efekt není hlavním účelem chovu, a to buď chované v prostorách k tomu určených nebo v domácnosti, jehož chov slouží především zájmové činnosti člověka, nebo zvíře sloužící člověku jako jeho společník. Zvířaty v zájmovém chovu jsou tedy především „domácí mazlíčci“ - kočky, psi, fretky, morčata, papoušci, želvy atd. Zvířaty v zájmovém chovu jsou i zvířata, která jsou chována v rámci zájmové činnosti člověka pro jeho osobní potřebu a spotřebu, například ovce, prasata, králíci, slepice, koně. I v těchto případech se jedná o zvířata v zájmovém chovu, neboť hospodářský efekt, tedy využití za účelem podnikání, není hlavním účelem chovu těchto zvířat.

Velmi často jsou tato zvířata v běžném hovoru označována jako domácí zvířata. Veřejností používané označení domácí zvířata však zahrnuje jak zvířata v zájmovém chovu, tak zvířata hospodářská ve smyslu pojmů zákona na ochranu zvířat proti týrání.

Volně žijícím zvířetem je zvíře, patřící k druhu, jehož populace se udržuje v přírodě samovolně, a to i v případě jeho chovu v zajetí. Chovem v zajetí je například chov v zoologické zahradě, chov hospodářského zvířete, chov zvířete v zájmovém chovu i chov pokusného zvířete. Toto ustanovení znamená, že například zvířata v zoologických zahradách, která se jinak vyskytují volně v přírodě, jsou volně žijícími zvířaty, přestože jsou chována v zajetí. V případě chovu volně žijících zvířat ve farmových chovech (např. farmové chovy jelenovitých) se jim poskytuje ochrana jako zvířatům hospodářským. Jestliže je původně volně žijící zvíře chováno jako zvíře v zájmovém chovu, poskytuje se mu rovněž ochrana jako těmto zvířatům podle příslušných ustanovení zákona.

K tomu je ale nutno upozornit, že zákon v ustanovení § 14 odst. 5 zakazuje odchyt jedinců druhů původně volně žijících na území České republiky pro chov ve farmovém chovu, zájmovém chovu nebo chovu, jehož cílem je domestikace. Taková zvířata tedy nemohou být ani používána v rámci živnosti obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy.

Třetí kategorií zvířat dle zákona na ochranu zvířat proti týrání tvoří hospodářská zvířata. Hospodářským zvířetem je zvíře chované pro produkci živočišných produktů, vlny, kůže nebo kožešin, popřípadě pro další hospodářské nebo podnikatelské účely, zejména skot, prasata, ovce, kozy, koně, osli a jejich kříženci, drůbež, králíci, kožešinová zvířata, zvěř a jiná zvířata ve farmovém chovu a ryby, včetně zvířat produkovaných jako výsledek genetických modifikací nebo nových genetických kombinací. Je důležité odlišovat, kdy se jedná o zvíře hospodářské a kdy o zvíře v zájmovém chovu, protože na chovatele těchto kategorií zvířat jsou zákonem kladeny rozdílné nároky, zákon jim stanoví rozdílné povinnosti. Za chov hospodářských zvířat lze považovat zejména chovy k podnikatelským účelům prováděné jako zemědělská činnost nebo živnost. I zvířata chovaná v rámci živnosti obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy jsou tedy zvířaty hospodářskými, a to do doby než jsou předána novému majiteli. Potom se tato zvířata stávají zvířaty v zájmovém chovu.

Čtvrtou kategorií jsou pokusná zvířata. Pokusným zvířetem je zvíře, včetně volně žijícího zvířete, které je nebo má být použito k pokusům.

Hranice mezi jednotlivými kategoriemi zvířat stanovenými zákonem není vždy pevná a ve všech případech nemusí být na první pohled zřejmé, do které kategorie zvíře patří. Příkladem může být králík. Králík může být zvířetem v zájmovém chovu, jestliže je chován v rámci zájmové činnosti člověka, buď jako jeho společník, nebo pro jeho osobní spotřebu. Králík může být rovněž zvířetem hospodářským, jestliže je chován na farmě pro produkci živočišných produktů v rámci podnikatelské činnosti. Králík může být i zvířetem pokusným, jestliže je nebo má být použit k pokusům. Konečně králík divoký je zvířetem volně žijícím, neboť patří k druhu, jehož populace se udržuje v přírodě samovolně. Podle konkrétního případu je nutné zařadit zvíře do příslušné kategorie a řídit se ustanoveními zákona, které se k ní vztahují.

Dále zákon hovoří o zvířeti v lidské péči. Zvířetem v lidské péči je zvíře, které je přímo závislé na bezprostřední péči člověka. Tento pojem tedy zahrnuje jak zvířata v zájmových chovech, tak hospodářská zvířata, volně žijící zvířata chovaná v zajetí i zvířata pokusná.

Je nutné rozlišovat pojmy nebezpečné zvíře a nebezpečný druh zvířete. Nebezpečným zvířetem je zvíře, které v konkrétní situaci bezprostředně ohrožuje člověka. Obsahově pojem nebezpečného zvířete souvisí s ustanovením § 5 odst. 2 písm. c) zákona, které řadí mezi důvody k usmrcení zvířete bezprostřední ohrožení člověka zvířetem. Nebezpečným druhem zvířete je takový druh, který vzhledem ke svým

biologickým vlastnostem má zvláštní nároky na zacházení, umístění, krmení, napájení, případně ošetřování, je běžně způsobilý ohrozit zdraví nebo život člověka; nebezpečné druhy zvířat stanoví Ministerstvo zemědělství vyhláškou. Jedná se o vyhlášku č. 75/1996 Sb., kterou se stanoví nebezpečné druhy zvířat. Účelem úpravy nebezpečných druhů zvířat je chránit zvířata, která mají zvláštní nároky na zacházení, umístění, krmení, napájení, případně ošetřování, před neodborným chovem.

Nebezpečným zvířetem je tedy například útočící pes, útočící býk, ale i menší zvíře, např. útočící potkan. Nebezpečným druhem zvířete jsou druhy uvedené ve vyhlášce bez ohledu na to, zda jsou v dané chvíli pro člověka nebezpečným zvířetem, které ho ohrožuje.

Se zásahy do integrity zvířete souvisejí pojmy utrpení, nepřiměřená bolest, usmrcení, porážka, utracení, utýrání a kupírování.

Utrpením je stav zvířete způsobený jakýmkoliv podnětem nebo zákrokem, kterého se zvíře nemůže samo zbavit a který u zvířete způsobuje bolest, zranění, zdravotní poruchu anebo smrt.

Nepřiměřenou bolestí je bolest neodpovídající povaze potřebného zákroku.

Usmrcením je jakýmkoliv zákrok nebo jednání, které způsobí smrt zvířete. Jedná se o pojem obecný a zahrnuje porážku, utracení, utýrání zvířete i jiné způsoby usmrcení zvířete.

Porážkou je usmrcení jatečného zvířete za účelem využití jeho produktů. Jatečnými zvířaty podle § 3 odst. 1 písm. d) veterinárního zákona jsou hospodářská zvířata, jež jsou určena podle veterinárních předpisů k porážce a jatečnému zpracování a jejichž maso je určeno k výživě lidí.

Utracením je usmrcení zvířete, pokud možno bezbolestně, stanovenými veterinárními prostředky a vybavením, provedené veterinárním lékařem, osobou odborně způsobilou k provádění a kontrole pokusů na zvířatech, nebo provedené pod jejich kontrolou. Z definice a použitých prostředků (s prostředky musí být zacházeno podle zákona o léčivech) plyne, že utratit zvíře mohou pouze vyjmenované osoby, tedy veterinární lékaři a osoby způsobilé k řízení a kontrole pokusů na zvířatech, a nikoli chovatelé, pokud nejsou odborně způsobilí.

Utýráním je podle § 3 písm. s) zákona přivození smrti zvířete v důsledku bolestivého anebo jinou trýzeň zvířeti působícího jednání člověka, které zvíře přežije, ale které má za následek nutnost jeho utracení pro následky z utrpení, anebo usmrcení zvířete zakázanými metodami. Tyto metody jsou uvedeny v § 5 odst. 7 a § 14 odst. 1 zákona. Jedná se např. o ubodání, udušení, utopení a další postupy vyvolávající nepřiměřenou bolest.

Kupírováním uší je v souladu s § 3 písm. t) zákona kosmetický zákrok na obou stranách hlavy zvířete, v jehož důsledku dochází v podobném tvaru ke ztrátě ušního boltce, a tím ke změně vzhledu zvířete

Dále je stanoveno v § 4, co se považuje za týrání zvířete. Za týrání se považuje:

- a) nutit zvíře k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu a biologickým schopnostem a prokazatelně překračují jeho síly,
- b) podrobit zvíře výcviku nebo veřejnému vystoupení anebo obdobnému účelu, je-li toto pro zvíře spojeno s bolestí, utrpením, zraněním nebo jiným poškozením, jakož i vychovávat, cvičit nebo účelově používat zvíře k agresivnímu chování vůči člověku nebo jiným zvířatům,
- c) z jiných než zdravotních důvodů

1. omezovat výživu zvířete včetně jeho napájení, nestanoví-li zvláštní předpis jinak (např. veterinární předpisy upravují podávání potravy zvířatům před jejich porážkou),
2. podávat zvířeti potravu obsahující příměsi nebo předměty, které mu způsobují bolest, utrpení nebo jej jinak poškozují,
3. omezovat bez nutnosti svobodu pohybu nutnou pro zvíře určitého druhu, pokud by omezování způsobilo utrpení zvířete (velikost ustájovacích prostorů je uvedena zvláštními právními předpisy - např. vyhláška č. 191/2002 Sb., o technických požadavcích na stavby pro zemědělství),
- d) vydat slabé, nevléčitelně nemocné, vyčerpané nebo staré zvíře, pro které je další přežívání spojeno s trvalou bolestí nebo utrpením, k jinému účelu než neodkladnému a bezbolestnému usmrcení,
- e) podávat zvířeti dopingové látky a jiné látky poškozující organismus s cílem změnit jeho výkon nebo vzhled,
- f) cvičit nebo zkoušet zvíře na jiném živém zvířeti, používat jiných živých zvířat jako lákadla, štvát zvířata proti sobě, aniž by to vyžadoval lov, výcvik nebo použití ovčáckého nebo pasteveckého psa, příprava zvířete k jeho vypuštění do volné přírody nebo k činnosti uvedené v § 14 odst. 7,
- g) provádět chirurgické zákroky za účelem změny vzhledu zvířete, zejména kupírovat uši, ničit hlasivky nebo používat jiných prostředků k omezení hlasitých projevů zvířat anebo z jiných než zdravotních důvodů amputovat drápy, zuby, jedové nebo pachové žlázy, nejde-li o případy uvedené v § 7 odst. 3 zákona (např. u štěňat do 8 dnů stáří je možné provádět kupírování ocasu bez znecitlivění, pokud je prováděno osobou odborně způsobilou),
- h) používat podnětů, předmětů nebo bolest vyvolávajících pomůcek tak, že působí klinicky zjevné poranění (místní zduření, otok, zlomenina apod.) následně dlouhodobé klinicky prokazatelné negativní změny v činnosti nervové soustavy nebo jiných orgánových systémů zvířat (pohybové tiky, pomočování ze strachu apod.),
- i) podávat zvířeti bez souhlasu veterinárního lékaře veterinární léčiva a přípravky s výjimkou těch, které jsou volně v prodeji, provádět krvavé zákroky, pokud nejsou prováděny osobou odborně způsobilou; za tyto zákroky se nepovažují paznehtářské a podkovářské úkony,
- j) vyvolávat bezdůvodně nepřiměřené působení stresových vlivů biologické, fyzikální nebo chemické povahy,
- k) chovat zvířata v nevhodných podmínkách nebo tak, aby si sama nebo vzájemně způsobovala utrpení,
- l) zasahovat do průběhu porodu způsobem, který neodpovídá obtížnosti porodu, zvyšuje bolest anebo poškozují zdraví matky i mláďete,
- m) zacházet se zvířetem, přepravovat je nebo je pohánět způsobem, který vyvolává nepřiměřenou bolest, utrpení nebo poškození zdraví anebo vede k jeho neúměrnému fyzickému vyčerpání,
- n) používat k vázání nebo k jinému omezení pohybu zvířete prostředky, které zvířeti způsobují anebo lze předpokládat, že budou způsobovat, poranění, bolest nebo jiné poškození zdraví, (např. použití drátu, zatahujících se smyček)
- o) usmrtit zvíře způsobem působícím nepřiměřenou bolest nebo utrpení,
- p) překrmovat nebo krmit zvíře násilným způsobem, nejde-li o zákrok nezbytný k záchraně jeho života nebo zachování jeho zdraví,

- r) používat živá zvířata ke krmení těch druhů zvířat, u nichž z biologických důvodů není takový způsob výživy nutný,
- s) opustit zvíře s výjimkou zvířete volně žijícího s úmyslem se ho zbavit nebo zvíře vyhnat,
- t) při manipulaci s živými rybami zbavovat ryby šupin nebo ploutví, vsouvat rybám prsty pod skále do žaber nebo jim vtlačovat prsty do očnic anebo násilně vytlačovat jikry nebo mlíčí, nejde-li o postup stanovený zvláštním právním předpisem,
- u) označovat zvíře vymrazováním s výjimkou ryb, a označovat zvíře výžehem, s výjimkou koní,
- v) chovat zvíře způsobem nebo v prostorech, které jsou v rozporu se zvláštními právními předpisy,
- w) z jiných než zdravotních důvodů řezat paroží nebo jeho části ve vývojové fázi živé tkáně, a to i v případě, že by bylo provedeno za použití prostředků pro celkové nebo místní znecitlivění, prostředků snižujících bolest nebo jiných metod,
- x) používat elektrický proud k omezení pohybu končetin nebo těla zvířete mimo použití elektrických ohradníků nebo přístrojů pro elektrické omračování a usmrcování zvířat anebo odchyt ryb podle zvláštního právního předpisu.

Tato ustanovení se nevztahují na zákroky nebo činnosti spojené s naléhavou potřebou záchrany života zvířat nebo lidí v naléhavých situacích záchranných prací podle zvláštních právních předpisů, nebo prováděné podle schváleného projektu pokusů.

Ustanovení § 4a vymezuje propagaci týrání. Pro chovatele a jiné osoby je důležité, aby např. šířením některých tiskovin, propagačních materiálů, reklamních letáků a publikací neuskutečňovali propagaci týrání zvířat. Pokud je např. na letáku vyobrazen pes s kupírovanými ušima, musí být zároveň v doprovodné informaci uvedeno, že se jedná o týrání zvířat, které je zakázáno. Za propagaci týrání se považuje zejména

- a) vystavování, jiné demonstrace nebo předvádění zvířete, na kterém byl proveden zákrok uvedený v § 4 odst. 1 písm. g), na veřejném vystoupení nebo svodu zvířat,
- b) zveřejnění popisu nebo vyobrazení, které navádí k postupům, praktikám chovu nebo výcviku, úpravám vzhledu zvířete a zásahům do jeho zdravotního stavu spojeného s týráním zvířete podle tohoto zákona, pokud v doprovodné informaci není uvedeno, nebo to jinak nevyplývá, že se jedná o činnosti zakázané tímto zákonem. Právě tato povinnost se vztahuje i na obchodníky se zvířaty, pokud by při své činnosti uváděli v informacích pro kupujícího protiprávní informace nebo vyobrazení propagující týrání zvířat.

V ustanovení § 5 je stanoveno, že nikdo nesmí bez důvodu usmrtit zvíře. Dále je pak uvedeno, co je důvodem k usmrcení zvířete, je to například slabost, nevyléčitelná nemoc, těžké poranění, genetická nebo vrozená vada, celkové vyčerpání nebo stáří zvířete, jsou-li pro další přežívání spojeny s trvalým utrpením, bezprostřední ohrožení člověka zvířetem. Důležité je, že utracení smí provádět pouze veterinární lékař nebo odborně způsobilá osoba podle zákona na ochranu zvířat proti týrání. Není povoleno, aby utracení zvířete provedl sám chovatel, pokud není odborně způsobilou osobou. Zákon stanoví, které metody usmrcování zvířat jsou zakázané.

Stávají se bohužel také případy, kdy zvíře už svého majitele či chovatele přestane zajímat nebo mu nepřináší očekávaný užitek, a majitel či chovatel se chce zvířete zbavit. To je však zákonem v ustanovení § 6 zakázáno. Stanoví se, že nikdo nesmí zvíře opustit s úmyslem se ho zbavit nebo je vyhnat. Za opuštění zvířete se nepovažuje vypuštění zvířete do jeho přirozeného prostředí, pokud je to vhodné z hlediska stavu zvířete a podmínek prostředí. Zvíře je možné umístit do útulku.

V ustanovení § 8 jsou uvedeny **povinnosti chovatele** a také se týká pořadatelů veřejného vystoupení. Každý chovatel nebo pořadatel veřejného vystoupení anebo svodu zvířat je povinen pracovníkům orgánů ochrany zvířat provádějícím dozor nad dodržováním tohoto zákona a právních předpisů vydaných k jeho provedení

a) umožnit vstup

1. do stájí a na pozemek, kde se zvíře nachází,
2. do objektu a zařízení, v nichž je zacházeno se zvířaty,
3. do míst, kde je konáno veřejné vystoupení nebo svod zvířat,
4. do míst, kde je provozován útulek pro zvířata,
5. do míst, kde se přemísťují zvířata a do prostor dopravních prostředků,
6. do míst určených k usmrcování zvířat nebo do míst určených k provádění pokusů na zvířatech,

b) poskytnout potřebné informace, doklady, věcnou a osobní pomoc nezbytnou k výkonu jejich činnosti, včetně umožnění přístupu na svody zvířat a veřejná vystoupení,

c) předvést na požádání zvíře nebo zvířata na místo určené pracovníkem provádějícím dozor.

Podrobnosti tohoto ustanovení jsou rozvedeny ve vyhlášce č. 192/2004 Sb., o **ochraně zvířat při chovu, veřejném vystoupení nebo svodu**. Tato vyhláška stanoví podmínky pro schválení řádu ochrany zvířat při veřejném vystoupení nebo svodu zvířat pro osoby, které pořádají veřejné vystoupení nebo svod zvířat, a pro schválení řádu ochrany zvířat při chovu pro chovatelská sdružení a organizace nebo podnikatele, kteří se zabývají chovem zvířat, a podmínky předkládání informací a dokladů pracovníkům orgánů ochrany zvířat provádějícím dozor.

Ochrana zvířat při přepravě

Část třetí zákona se zabývá **ochranou zvířat při přepravě**. V ustanovení § 8l odst. 1 písm. b) je výslovně stanoveno, že § 8a až 8j se vztahují na přepravu zvířat v zájmovém chovu určených pro další obchod.

Od 5. 1. 2007 budou ovšem otázky přepravy zvířat upraveny Nařízením Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o **ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činnostech a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97**. Toto nařízení vstoupilo v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie a nabude účinnosti 5. ledna 2007, s výjimkou čl. 6 odst. 5, které se použije od 5. ledna 2008. Vztahuje se na přepravu živých obratlovců prováděnou v rámci Společenství, včetně zvláštních kontrol, které provádějí úředníci u zásilek, které vstupují na celní území Společenství nebo je opouštějí. Nevztahuje se na přepravu zvířat, která se neuskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností, ani na přepravu zvířat přímo k veterinárnímu lékaři nebo na veterinární kliniku a zpět podle pokynů veterinárního lékaře. Ve smyslu tohoto nařízení se přeprava pro obchodní účely neomezuje na případy, kdy dochází k bezprostřední směně peněz, zboží nebo služeb. Přeprava pro obchodní účely zahrnuje zejména případy, ve kterých přímo či nepřímo vzniká finanční zisk nebo se o něj usiluje.

Nařízení upravuje obecné podmínky pro přepravu zvířat, práva a povinnosti organizátorů, přepravců, chovatelů a sběrných středisek, úkoly a povinnosti příslušných orgánů, zejména požadavky na povolení přepravců a kontroly, dále upravuje vynucování a výměnu informací. V příloze I jsou obsažena technická pravidla, která upravují způsobilost k přepravě, dopravní prostředky, postupy při přepravě, požadavky pro

plavidla pro přepravu hospodářských zvířat nebo plavidla přepravující námořní kontejnery, intervaly napájení a krmení, délku trvání cesty a dobu odpočinku, dále tato příloha obsahuje doplňková ustanovení pro dlouhotrvající cesty domácích koňovitých a domácího skotu, ovcí, koz a prasat, rozměry vymezených prostor pro přepravu zvířat. V příloze II jsou upraveny náležitosti knihy jízd. V příloze III jsou vzory dalších formulářů, které nařízení předepisuje, a to povolení přepravce, povolení přepravce pro dlouhotrvající cesty, osvědčení o způsobilosti pro řidiče a průvodce, osvědčení o schválení silničního dopravního prostředku pro dlouhotrvající cesty. Příloha IV upravuje školení řidičů a průvodců silničních vozidel. Z přílohy V plyne, že dopravci musí dodržovat také Evropskou úmluvu o ochraně zvířat během mezinárodní přepravy (č. 20/2000 Sb. m. s.).

Mezi základní obecné podmínky přepravy zvířat patří to, že nikdo nesmí provádět ani nařítit přepravu zvířat způsobem, který jim může přivodit zranění nebo zbytečné utrpení.

Kromě toho musí být splněny tyto podmínky:

- předem byla učiněna všechna nezbytná opatření, aby se minimalizovala délka trvání cesty a uspokojily potřeby zvířat během cesty,
- zvířata jsou způsobilá pro přepravu,
- dopravní prostředky jsou navrženy, konstruovány, udržovány a provozovány tak, aby se předešlo zranění a utrpení zvířat a byla zajištěna jejich bezpečnost,
- zařízení k nakládce a vykládce jsou navržena, konstruována, udržována a provozována tak, aby se předešlo zranění a utrpení zvířat a byla zajištěna jejich bezpečnost,
- personál, který zachází se zvířaty absolvoval školení nebo je kvalifikován pro tento účel a své úkoly plní bez použití násilí nebo jiných metod, které mohou přivodit zbytečný strach, zranění nebo utrpení,
- přeprava se uskutečňuje do místa určení bez prodlení a pravidelně se kontrolují a náležitě zajišťují dobré životní podmínky zvířat,
- pro zvířata je zajištěna dostatečná plocha a výška přiměřená jejich vzrůstu a zamýšlené cestě,
- zvířata musí být nakrmena a napojena a musí jim být poskytnut odpočinek ve vhodných odstupech a v kvalitě a množství odpovídajícím druhu zvířat a jejich vzrůstu.

Důležité tedy je především to, že jako přepravci mohou působit pouze držitelé povolení přepravce nebo povolení přepravce pro dlouhotrvající cesty. Dlouhotrvající cestou je cesta trvající více než 8 hodin, počínaje okamžikem pohybu prvního zvířete zásilky. Zvířata se smějí přepravovat po silnici na dlouhotrvající cesty pouze dopravními prostředky, které byly zkontrolovány a schváleny příslušným orgánem veterinární správy. Přepravci mohou svěřit zacházení se zvířaty pouze personálu, který absolvoval školení o přepravě zvířat. Tyto podmínky se ale nevztahují na osoby, které převážejí zvířata do vzdálenosti nejvýše 65 km, počítáno od místa odeslání do místa určení.

K přepravě zvířat lze používat jen dopravní prostředky a zařízení, které odpovídají svou konstrukcí, uspořádáním a vybavením požadavkům na přepravu zvířat příslušného druhu, nepoškozují jejich zdraví, nepůsobí jim bolest a utrpení, brání jim v úniku nebo vypadnutí a chrání je proti nepříznivým povětrnostním vlivům, jsou zabezpečeny proti vypadávání nebo vytékání vody, krmiva, steliva, výkalů a jiných odpadů, a byly před přepravou a po jejím skončení vyčištěny a dezinfikovány. Podle Nařízení č. 1/2005 smějí být zvířata přepravována jen dopravními prostředky, které

splňují dále uvedené obecné požadavky. Při přepravě nad vzdálenost 50 km musí být dopravní prostředky schváleny. Zvýšené požadavky jsou pak kladeny na dopravní prostředky, zejména silniční vozidla, které přepravují skot, prasata, ovce, kozy a neevidované domácí koňovité („evidování koňovití“ ve smyslu směrnice 90/426/EHS - jsou evidovány jako koně ke „sportovním účelům“) po dobu delší než 8 hodin („dlouhodobá přeprava“). Před schválením, které provádí příslušný orgán (KVS) na žádost dopravce se provádí kontrola dopravního prostředku, zda odpovídá stanoveným požadavkům a v případě splnění podmínek je o tom vydáno osvědčení s číslem, které je v daném státě ES jedinečné. Toto osvědčení je platné nejdéle na dobu pěti let ode dne vydání, a pokud dojde ke změně nebo novému vybavení dopravního prostředku způsobem, který má vliv na pohodu zvířat pozbyvá platnosti.

Zvířata se nesmějí přepravovat, pokud v dopravním prostředku nejsou doklady uvádějící tyto informace:

- a) jejich původ a majitel,
- b) místo odeslání,
- c) den a čas odjezdu,
- d) plánované místo určení,
- e) očekávaná délka trvání cesty.

Uvedené doklady poskytne dopravce příslušnému orgánu dozoru na jeho žádost.

Jako přepravci mohou působit pouze držitelé povolení vydaného příslušným orgánem ochrany zvířat (KVS). Kopie povolení musí být při přepravě zvířat k dispozici pro příslušný orgán. Přepravci musí přepravovat zvířata v souladu s technickými pravidly stanovenými v příloze I. nařízení č. 1/2005. Seznam schválených subjektů vede Státní veterinární správa a zveřejňuje na svých internetových stránkách.

Přepravci mohou svěřit péči o zvířata během přepravy pouze personálu (řidiči vozidla nebo průvodci zásilky), který absolvoval stanovené školení a má o tom osvědčení o způsobilosti řidiče nebo osvědčení průvodce pro přepravu zvířat. Silniční vozidlo, na němž se přepravují domácí koňovití kromě „evidovaných“ koňovitých nebo domácí skot, ovce, kozy a prasata či drůbež, smí řídit a jako průvodce na něm smí působit pouze držitel osvědčení.

Přepravci zajistí, aby veškeré zásilky zvířat doprovázeli průvodci, vyjma případy, kdy

- a) jsou zvířata přepravována v bezpečných kontejnerech správně větraných a obsahujících v případě potřeby dostatek krmiva a vody v zásobnících, které se nemohou převrátit, pro cestu dvojnásobné délky, než je očekávaná délka cesty;
- b) řidič vykonává funkci průvodce.

Přepravci domácích koňovitých, kromě evidovaných koňovitých, a domácího skotu, ovcí koz a prasat musí používat u dlouhotrvajících cest (nad 8 hodin) „navigační systém“ (kterým rozuměj na družicích založené infrastruktury poskytující celkové, nepřetržité, přesné a zaručené služby určování času a polohy nebo jakákoli technologie poskytující služby považované za rovnocenné pro účely tohoto Nařízení č. 1/2005 - sledování trasy, zastávek, teploty na ložné ploše atd.) od 1. ledna 2007 pro poprvé použité silniční dopravní prostředky a od 1. ledna 2009 pro všechny silniční dopravní prostředky a uchovávat záznamy získané pomocí tohoto navigačního systému po dobu nejméně tří let a zpřístupnit je příslušnému orgánu na požádání, zejména jsou-li prováděny kontroly při přepravě.

Podmínky přepravy zvířat jsou dále upraveny vyhláškou č. 193/2004 Sb., o ochraně zvířat při přepravě.

Ochrana hospodářských zvířat

Ochrana hospodářských zvířat je obsažena v řadě právních předpisů, ale především je upravena v zákoně na ochranu zvířat a jeho prováděcích právních předpisech.

Ustanovení § 9 odst. 1 zákona na ochranu zvířat stanoví, že při chovu hospodářských zvířat je zakázáno

- a) chovat zvíře v izolaci, působí-li mu to utrpení, pokud to nevyžadují zvláštní předpisy, tedy zejména předpisy veterinární,
- b) chovat zvířata v tak velkých nebo v tak uspořádaných skupinách anebo v takových prostorách,
 1. ve kterých jim míra nebo četnost vzájemných útoků působí utrpení,
 2. které neumožňují přirozený odpočinek či řádnou péči,
 3. ve kterých nemohou uspokojit své potřeby v příjmu potravy a vody anebo jiné potřeby nezbytné pro jejich život a zdraví,
- c) chovat zvířata trvale ve tmě nebo je ponechat bez náležité doby odpočinku od umělého osvětlení,
- d) používat takové způsoby nebo postupy plemenitby, které způsobují nebo mohou způsobit zvířeti utrpení nebo zranění.

Hospodářská zvířata nesmějí být používána k jiným cílům než hospodářským, s výjimkou svodů, či veřejných vystoupení, při nichž však nesmí dojít k utrpení zvířat. Za jiné cíle se považují např. nátlakové akce demonstrantů se zvířaty, úmyslné vypuštění zvířat před úřední budovu, na silnici nebo železniční trať apod. Je ovšem respektováno využití zvířat jako donucovacích prostředků příslušným orgánem Policie ČR nebo městské policie.

Dojde-li k utrpení nebo jinému poškození zvířat prokazatelně v důsledku nevhodné technologie, je chovatel povinen tuto technologii upravit nebo změnit.

Hospodářská zvířata dovážená do České republiky musí být doprovázena osvědčením vystaveným úředním nebo státem pověřeným veterinárním lékařem v zemi původu, že se zvířaty z pohledu jejich ochrany a pohody bylo zacházeno rovnocenným způsobem jako v České republice a v zemích Evropské unie. Jde o zavedení způsobu používaného v zemích Evropské unie pro dovoz živých zvířat ze „třetích zemí“.

Ustanovení § 11 stanoví povinnosti chovatele zvířat v tzv. intenzivním chovu. Je mu ukládáno provádět pravidelné prohlídky technologických zařízení a hospodářských zvířat, a odstranit v nejkratší možné době každou zjištěnou závadu tak, aby nebylo ohroženo zdraví a život zvířete. Je uloženo také zajištění stabilního nebo mobilního osvětlení k těmto prohlídkám. Chovatel je povinen činit taková opatření, aby bylo zabráněno úniku hospodářských zvířat z těchto chovů.

Ustanovení § 12 stanoví požadavky na péči o zvířata. Chovatel je povinen zajistit s ohledem na druh hospodářského zvířete, stupeň jeho vývoje, adaptaci a domestikaci, životní podmínky odpovídající fyziologickým a etologickým potřebám hospodářských zvířat tak, aby jim nebylo působeno utrpení a byla zajištěna jejich pohoda v souladu se získanými zkušenostmi a vědeckými poznatky. Je tedy požadována péče o hospodářská zvířata tak, aby jim nebylo působeno utrpení, měla vhodné prostředí, byla řádně krmena,

případně ustájena při agresi izolovaně, je požadována náležitá péče rovněž při jejich onemocnění nebo zranění. O zvířata musí pečovat odborně způsobilý personál. Personál především musí mít potřebné teoretické a praktické znalosti, aby byl schopen rozpoznat zjevné příznaky zhoršeného zdravotního stavu hospodářského zvířete, zjistit změny v chování hospodářského zvířete, aby byl schopen určit, zda celkové prostředí je vhodné k zachování zdraví a pohody hospodářského zvířete.

V § 12a jsou stanoveny požadavky, které musí splňovat stáje pro hospodářská zvířata. Především musí být zabezpečena volnost pohybu zvířat, také jsou upraveny požadavky na pomůcky k přivazování těchto zvířat a technické požadavky na budovy a jejich vybavení sloužící k ustájení, především pokud jde o automatická a mechanická zařízení, která mají podstatný význam pro zdraví a pohodu zvířat.

Zákon dále upravuje požadavky na krmivo a vodu pro zvířata a způsob jejich podávání. Stanoví, že hospodářská zvířata musí být chována s ohledem na druh, věkovou kategorii a hmotnost a další specifické podmínky nároků na jejich ochranu a pohodu podle stanovených minimálních standardů.

Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, stanoví minimální standardy pro ochranu a chov skotu, prasat, ovcí a koz, koní, drůbeže, běžců ve farmovém chovu, kožešinových zvířat ve farmovém chovu, jelenovitých ve farmovém chovu.

Ochrana zvířat v zájmových chovech a obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy

V ustanovení § 13 je upravena ochrana zvířat v zájmových chovech. Každý je povinen zabezpečit zvířeti v zájmovém chovu přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb tak, aby nedocházelo k bolesti, utrpení nebo poškození zdraví zvířete, a učinit opatření proti úniku zvířat. Je zakázáno chovat zvířata v zájmových chovech, jestliže chovatel nebo občan vytvořil takové podmínky chovu, že v dalších generacích zvířat na základě dědičnosti budou zvířatům chybět části těla nebo orgány nebo budou-li orgány zvířat funkčně nezpůsobilé anebo znetvořené. Zvíře nesmí být chováno jako zvíře v zájmovém chovu, jestliže nejsou zabezpečeny přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb nebo jestliže se zvíře nemůže adaptovat, přestože tyto podmínky zabezpečeny jsou. Při prodeji zvířat je důležité, že zvíře v zájmovém chovu nesmí být prodáno nebo darováno osobě mladší 15 let bez souhlasu jejích rodičů nebo jiné osoby mající k uvedené osobě mladší 15 let rodičovskou odpovědnost, nebo osobě, která byla pravomocným rozhodnutím soudu zbavena způsobilosti k právním úkonům, nebo osobě, již byla pravomocným rozhodnutím soudu způsobilost k právním úkonům omezena, bez souhlasu jejího opatrovníka. Úprava souvisí s výhradou uplatněnou při podpisu Evropské dohody o ochraně zvířat v zájmovém chovu a s rodičovskou odpovědností pro chovatele zvířat v zájmovém chovu.

Ustanovení § 13 se zabývá také chovem nebezpečných druhů zvířat. Nebezpečný druh zvířete může chovat pouze osoba starší 18 let. K zájmovému chovu jedince nebo skupiny nebezpečného druhu zvířat je třeba povolení orgánu veterinární správy, příslušného podle místa chovu zvířete. Příslušný orgán veterinární správy neudělí povolení, nejsou-li dodrženy stanovené podmínky. Příslušný orgán veterinární správy může rozhodnutím povolení změnit nebo odejmout, jestliže se změnily nebo zanikly podmínky, za jakých bylo uděleno. Povolení k chovu nebezpečných druhů zvířat se vydává na tři roky a může být na písemnou žádost prodlouženo. Příslušný orgán veterinární správy, který povolení vydal, je povinen alespoň jednou za rok provádět dozor nad dodržováním podmínek chovu. Záznamy o provedené kontrole uchová po dobu pěti let. Dále zákon upravuje náležitosti povolení.

Již na začátku bylo uvedeno, že je nutné odlišovat nebezpečný druh zvířete a nebezpečné zvíře. Seznam nebezpečných druhů zvířat je uveden ve vyhlášce č. 75/1996 Sb., kterou se stanoví nebezpečné druhy zvířat. Jsou zde uvedena některá zvířata z třídy obojživelníků, z třídy plazů - všechny jedovaté druhy plazů, krokodýli atd., z třídy ptáků (např. dravci, sovy, velké druhy papoušků) a z třídy savců, např. všechny šelmy, s výjimkou domestikovaných druhů pes, kočka a fretka.

Za povolení chovu nebezpečných druhů zvířat se platí poplatek dle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. V položce 73 je stanoveno, že za vydání rozhodnutí o povolení chovu nebezpečných druhů zvířat se platí poplatek 1000 Kč. Osoba, která prodává nebezpečné druhy zvířat do zájmových chovů, by měla kupujícího na tuto skutečnost upozornit.

Ustanovení § 13a zákona na ochranu zvířat proti týrání upravuje zvláštní podmínky pro obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy.

Nařízení vlády č. 469/2000 Sb., kterým se stanoví obsahové náplně jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů, uvádí jako vázanou živnost ve skupině 214 obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy. Obsahem této živnosti je nákup za účelem dalšího prodeje a prodej zvířat určených pro zájmové chovy (akvarijních ryb, malých hlodavců a zajíců, psů, koček, exotických zvířat, zejména ptáků, plazů, obojživelníků a bezobratlých a podobně) a v souvislosti s tím i prodej zvířat z vlastního chovu a nákup, nabídka a prodej krmiv, chovatelských zařízení a pomůcek pro zvířata v zájmovém chovu.

Výkon živnosti obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami splňujícími odbornou způsobilost, odborné způsobilosti pro výkon těchto činností jsou stanoveny v příloze k nařízení vlády č. 209/2001 Sb., kterým se stanoví seznam živností, jejichž výkon je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami splňujícími odbornou způsobilost stanovenou tímto nařízením.

Způsob prokazování odborné způsobilosti je v případě živnosti obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy:

- a) diplom nebo jiný doklad o absolvování bakalářského nebo magisterského studijního programu v oblasti veterinární lékařství a hygiena nebo zootechnika nebo v oboru se specializací na chovatelství zvířat, nebo
- b) doklad o absolvování vyšší odborné školy v oboru zaměřeném na chovatelství zvířat nebo zootechniku nebo veterinářství, nebo
- c) doklad o absolvování středoškolského vzdělání zakončeného maturitní zkouškou ve studijních oborech zaměřených na chovatelství zvířat nebo zootechniku nebo veterinářství, nebo
- d) doklad o absolvování učebního nebo studijního oboru zaměřeného na chovatelství zvířat nebo zootechniku, nebo
- e) osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné způsobilosti pro tuto činnost vydaný institucí akreditovanou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo Ministerstvem zemědělství, nebo
- f) doklad o vykonání tříleté praxe v oboru v nezávislém postavení (§ 2 a § 23 obchodního zákoníku) nebo v pracovněprávním vztahu.

Jako volná živnost je uveden chov domácích a zoologických zvířat a poskytování souvisejících služeb. Obsahem této živnosti je chov psů, koček a jiných drobných domácích zvířat, zoologických a laboratorních zvířat a prodej zvířat z tohoto vlastního chovu. Dále je obsahem živnosti výcvik psů a případně jiných drobných domácích zvířat

pro jiné účely, než jsou artistická vystoupení, výcvik jezdeckých koní, případně výcvik koní pro jiné účely, než jsou artistická vystoupení, provozování hotelů, útulků a jiných obdobných zařízení pečujících o zvířata, provádění kadeřnických a jiných kosmetických úprav drobných domácích a jiných zvířat, další činnosti související s chovem domácích a zoologických zvířat. Obsahem živnosti není obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy, drezúra zvířat, veterinární činnost a provozování zoologických zahrad.

Právnícká nebo fyzická osoba, která na základě živnostenského oprávnění chová zvířata určená pro zájmové chovy pro účely obchodu s nimi nebo s těmito zvířaty obchoduje, provozuje jezdeckou firmu nebo povoznictví, anebo chová zvířata pro cirkusová nebo veřejná vystoupení, je povinna nejpozději 30 dnů před zahájením nebo ukončením podnikání oznámit výkon živnosti, druhy a počty zvířat příslušné KVS a současně je povinna doložit, jakým způsobem bude zabezpečena péče o zvířata, jejich zdraví a pohodu v případě zahájení činnosti.

Zjistí-li příslušný orgán veterinární správy závažné nebo opětovné porušení povinností právnické nebo fyzické osoby stanovených tímto zákonem, může podat návrh příslušnému živnostenskému úřadu, aby podle § 58 odst. 2 písm. a) zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), živnostenské oprávnění zrušil nebo provozování pozastavil.

Právnícká nebo fyzická osoba, která obchoduje se zvířaty pro zájmové chovy, je povinna vést evidenci o nakoupených a prodaných zvířatech včetně dokladů o původu zvířete a uchovávat ji po dobu tří let.

Orgány ochrany zvířat

V ustanovení § 19 jsou vyjmenovány orgány ochrany zvířat. Jsou jimi ministerstvo zemědělství, Ústřední komise pro ochranu zvířat, orgány veterinární správy a jiné ústřední orgány státní správy a obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Ve vymezeném rozsahu jsou orgánem ochrany zvířat také obce.

V dalších ustanoveních jsou pak uvedeny kompetence jednotlivých orgánů. V § 22 je stanoveno, že KVS

- a) vykonávají dozor nad dodržováním povinností uložených chovatelům a ostatním fyzickým a právnickým osobám,
- b) plní úkoly vyplývající pro ně z přímo použitelných předpisů Evropských společenství 5b) , zejména vykonávají dozor nad plněním povinností fyzických a právnických osob vyplývajících z těchto předpisů,
- c) povolují užití jiných postupů utrácení zvířat (§ 5h odst. 4),
- d) vydávají, mění nebo odnímají rozhodnutí o povolení chovu nebezpečných druhů zvířat, a to jedinců i skupin podle § 13 odst. 5,
- e) přijímají oznámení podle § 13a odst. 1 a podávají návrh příslušnému živnostenskému úřadu podle § 13a odst. 2,
- f) vypracovávají odborná vyjádření a registrují podle § 8k dopravce zvířat v místě své působnosti, a tuto registraci ruší,
- g) schvalují a kontrolují plány cesty předložené odesílatelem před provedením přepravy zvířat a po jejím ukončení; tyto dokumenty stanoveným způsobem archivují,
- h) stanovují veterinární podmínky pro provádění pokusů na zvířatech,
- i) na základě kontrolního zjištění ukládají nápravná opatření chovatelům a ostatním fyzickým a právnickým osobám,

j) podávají podněty obecním úřadům obcí s rozšířenou působností k projednávání přestupků a správních deliktů vyplývajících z porušení povinností uložených chovatelům a ostatním fyzickým nebo právnickým osobám tímto zákonem.

Dále obsahuje § 22 odst. 2 pravomoci Státní veterinární správy. Důležité je, že i Státní veterinární správa vykonává dozor nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem a obecně závaznými předpisy vydanými na jeho základě, a to v případech, kdy si to vyhradí.

V případě prováděné kontroly zvířat je třeba vědět, že práva a povinnosti kontrolních orgánů upravuje mimo jiné § 25 zákona. Pracovníci orgánů ochrany zvířat pověřeni výkonem dozoru nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem a obecně závaznými právními předpisy vydanými na jeho základě,

a) jsou oprávněni

1. vstupovat do chovných, dodavatelských a uživatelských zařízení, do objektů, v nichž je prováděna obchodní činnost se zvířaty, do objektů a na místa, kde se konají svody zvířat nebo veřejná vystoupení anebo kde jsou provozovány útulky pro zvířata, do objektů chovatelů, v nichž jsou chována zvířata, a do objektů, v nichž jsou zvířata porážena,

2. vyžadovat od chovatelů potřebné doklady, informace, věcnou osobní a jinou pomoc nezbytnou k výkonu své činnosti; tato pomoc je bezplatná,

b) jsou povinni

1. šetřit práva a právem chráněné zájmy kontrolovaných osob,

2. zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech tvořících předmět obchodního a služebního tajemství, o kterých se dozvěděli při výkonu dozoru,

3. prokazovat svou totožnost služebním průkazem nebo pověřením k provedení kontroly vydaným příslušným orgánem ochrany zvířat,

4. pořizovat protokol o zjištěných skutečnostech.

Zvláštní opatření, přestupky a správní delikty

V § 28a je upraveno **zvláštní opatření**, které může být uplatněno také vůči osobám provozujícím obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy Na návrh KVS může obecní úřad obce s rozšířenou působností správním rozhodnutím

a) nařídit a zajistit umístění týraného zvířete do náhradní péče, vyžaduje-li to jeho zdravotní stav, nebo pokud je opakovaně týráno,

b) nařídit chovateli zajistit opatření ke snížení počtu hospodářských zvířat včetně jejich usmrcení v souladu s tímto zákonem, dochází-li k jejich týrání,

c) nařídit chovateli pozastavení činnosti, při které dochází k týrání zvířat, a to do doby odstranění závad. Mohlo by se jednat i o pozastavení podnikání, pokud při něm dochází k týrání zvířat.

Odvolání proti takovému rozhodnutí nemá odkladný účinek. Náklady spojené s umístěním týraného zvířete do náhradní péče a s následnou péčí o něj hradí osoba, jíž bylo zvíře odebráno. Náklady na léčení zvířete, které bylo týráno a poškozeno tak na jeho zdraví, ponese osoba, jež tento stav způsobila, i když přesahují hodnotu zvířete. O těchto nákladech rozhoduje obecní úřad obce s rozšířenou působností ve správním řízení. Náklady spojené se snížením počtu hospodářských zvířat hradí chovatel. Povinnost chovatele hradit náklady je dána tím, že jeho vlastnické právo ke zvířeti nezaniká.

V ustanovení § 24a je stanoveno, že obecní úřady obcí s rozšířenou působností projednávají přestupky na úseku ochrany zvířat a správní delikty podle § 27. V ustanovení § 27 a 28 jsou upraveny správní delikty a přestupky.

Správního deliktu na úseku ochrany zvířat proti týrání se dopustí fyzická osoba, která je podnikatelem, nebo právnická osoba, která ztěžuje nebo maří výkon dozoru prováděného příslušným orgánem ochrany zvířat, nebo propaguje týrání zvířat, nebo poruší jinou povinnost stanovenou tímto zákonem a obecně závaznými právními předpisy vydanými na jeho základě. Za porušení povinnosti se uloží pokuta do výše 100 000 Kč a za hrubé porušení povinnosti pokuta do výše 500 000 Kč. Jako trest lze také uložit zákaz činnosti na dobu až 5 let.

Jako sankce je tedy výslovně uveden zákaz činnosti. Zákaz činnosti může především spočívat v zákazu činnosti spočívající v chovu zvířat. Toto ustanovení má zabránit tomu, aby zvířata i nadále chovala osoba, která se dopustila jejich týrání. Zákaz činnosti je v řadě případů účinnějším prostředkem k ochraně zvířat než zdlouhavé vymáhání pokut od chovatelů, kteří nemají dostatek finančních prostředků. V souladu s ustanovením § 14 odst. 1 zákona o přestupcích se musí ovšem jednat o činnost, kterou pachatel vykonává v pracovním nebo jiném obdobném poměru, nebo k níž je třeba povolení nebo souhlasu státního orgánu, a spáchal-li pachatel přestupek touto činností nebo v souvislosti s ní. Je tedy možné zakázat například činnost spočívající v chovu nebezpečných druhů zvířat, práci v zařízení se zvířaty, chov zvířat, který je prováděn jako podnikatelská činnost na základě povolení atd.

V závislosti na tom, o porušení kterého ustanovení se jedná, lze za spáchání přestupku fyzickou osobou uložit pokutu do výše 20 000 Kč, nebo do výše 30 000 Kč nebo zákaz činnosti až na 2 roky.

3.3. VETERINÁRNÍ PÉČE A PODMÍNKY OBCHODU SE ZVÍŘATY

Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, stanoví v souladu s právem Evropských společenství (dále jen „ES“) požadavky veterinární péče na chov a zdraví zvířat a na živočišné produkty, upravuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob, soustavu, působnost a pravomoc orgánů vykonávajících státní správu v oblasti veterinární péče, jakož i některé odborné veterinární činnosti a jejich výkon. Z pohledu obchodu se zvířaty je významné, že veterinární péče podle tohoto zákona zahrnuje péči o zdraví zvířat a jeho ochranu, zejména předcházení vzniku a šíření nálezů a jiných onemocnění zvířat a jejich zdolávání, ochranu zdraví lidí před nemocemi přenosnými ze zvířat na člověka. Dále pak péči o zdravotní nezávadnost živočišných produktů a krmiv, ochranu zdraví lidí před jeho poškozením nebo ohrožením živočišnými produkty a ochranu životního prostředí před nepříznivými vlivy souvisejícími s chovem zvířat, výrobou a zpracováváním živočišných produktů, jakož i ochranu zvířat a jejich produkce před riziky ze znečištěného životního prostředí včetně veterinární asanace (tj. neškodné likvidace např. těl uhynulých nebo mrtvě narozených zvířat, produktů živočišného původu apod. – na tuto činnost se nevztahuje působnost zákona o odpadech). Z hlediska mezinárodního obchodu je významná ochrana území České republiky před zavlečením nálezů zvířat a nemocí přenosných ze zvířat na člověka a před dovozem zdravotně závadných živočišných produktů a krmiv ze zahraničí.

Je stanoveno, že dozor nad dodržováním povinností a požadavků stanovených k zajištění těchto úkolů tímto zákonem a zvláštními právními předpisy (např. zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů) tedy výkon

„státního veterinárního dozoru“ vykonává Státní veterinární správa ČR resp. krajské veterinární správy a Městská veterinární v Praze (dále jen „KVS“). KVS sídlí v příslušných krajských městech a v bývalých okresních městech mají své inspektoráty. Praktickým výkonem dozoru jsou pověřeni pracovníci KVS - úřední veterinární lékaři – veterinární inspektori, kteří se při výkonu své dozorové činnosti prokazují „Služebním průkazem veterinárního inspektora“ s uvedením evidenčního čísla, jména a fotografií inspektora.

Praktickou veterinární léčebnou (léčbu zvířat, operace apod.) a preventivní činnost (prohlídky zvířat, očkování apod.) provádějí podnikatelským způsobem soukromí veterinární lékaři, kteří se řídí profesním zákonem o Komoře veterinárních lékařů a nejsou pracovníky KVS. Pro výkon určitých stanovených úkonů veterinárního dozoru mohou však být za zvláštních podmínek určených veterinárním zákonem pověřeni. Novelou veterinárního zákona provedenou zákonem č. 316/2004 Sb. je mimo jiné stanoveno, že provádí-li Komise ES svými odborníky, popřípadě i odborníky z jiných členských států, kteří jsou zapsáni v seznamu vedeném Komisí ES pro tyto účely, ve spolupráci s orgány veterinární správy kontroly dodržování a jednotného uplatňování povinností a požadavků, stanovených veterinárním zákonem a prováděcími právními předpisy, anebo závaznými právními předpisy ES, na místě v České republice, poskytují jim orgány veterinární správy podporu, kterou tito odborníci potřebují ke splnění svého úkolu. Zejména jim musí být umožněn stejný přístup do míst, zařízení a dopravních prostředků, jaký mají naši veterinární inspektori. Informace získané při této činnosti a závěry z nich nesmí být za žádných okolností použity pro osobní účely ani sdělovány osobám, které nepatří do příslušných útvarů Komise ES nebo členských států. Je přirozené, že tento postup je vůči ostatním členským státům ES reciproční.

Pro pochopení je třeba uvést některé pojmy použité ve veterinárním zákoně. Pro účely tohoto zákona se tedy rozumí:

- úředním veterinárním lékařem veterinární lékař orgánu veterinární správy, za úředního veterinárního lékaře se považuje také veterinární lékař Ministerstva obrany nebo Ministerstva vnitra, který byl pověřen úkoly náležejícími podle veterinárního zákona úředním veterinárním lékařům,

- soukromým veterinárním lékařem veterinární lékař vykonávající veterinární léčebnou a preventivní činnost podnikatelským způsobem,

- schváleným veterinárním lékařem soukromý veterinární lékař schválený KVS pro síť epizootologického sledování a pro výkon některých, veterinárním zákonem stanovených činností,

- chovatelem každý, kdo zvíře nebo zvířata vlastní nebo drží (*poznámka autora: tedy i osoba, která se zvířaty obchoduje*), anebo je pověřen se o ně starat, ať již za úplatu (*poznámka autora: např. pracovník prodejny se zájmovými zvířaty*) nebo bezúplatně, a to i na přechodnou dobu,

- hospodářstvím jakákoli stavba, zařízení nebo místo, kde je hospodářské zvíře nebo kde jsou hospodářská zvířata chována nebo držena, včetně chovu pod širým nebem. Je-li v hospodářství chováno nebo drženo více než jedno stádo nebo více než jedna skupina hospodářských zvířat, která mohou onemocnět stejnou nákazou nebo nemocí přenosnou ze zvířat na člověka (dále jen „vnímavá zvířata“), je každé z těchto stád nebo každá z těchto skupin oddělenou epizootologickou jednotkou, která má stejný zdravotní status,

- svodem zvířat soustředění zvířat různých chovatelů na určeném místě a k určenému účelu, zejména trh se zvířaty, výstava nebo přehlídka zvířat, výkonostní zkoušky a chovatelské soutěže,

- živočišnými produkty suroviny živočišného původu, a to všechny části těl zvířat, zejména maso, vnitřnosti, tuky, kůže, kosti, krev, žlázy s vnitřní sekrecí, rohy, parohy,

pasnehty, kopyta, vlna, srst, peří, také mléko, vejce, med a včelí vosk, jakož i výrobky z těchto surovin, které jsou určeny k výživě lidí a zvířat,

- krmiv produkty rostlinného nebo živočišného původu čerstvé nebo konzervované a produkty jejich průmyslového zpracování, jakož i organické a anorganické látky s přidáním doplňkových látek nebo bez jejich přidání, které jsou určeny ke krmení zvířat samostatně nebo ve směsích,

- předměty, které mohou být nositeli původců nález, živí původci nález zvířat pro výzkumné nebo jiné účely a předměty používané při ošetřování a přepravě zvířat, živočišných produktů a krmiv, zejména voda, krmivo, stelivo, dopravní prostředky, obaly, nástroje, nářadí a pracovní pomůcky, popřípadě i jiné předměty, pokud z jiného důvodu mohou být nositeli původců nález,

- veterinárním zbožím zvířata, živočišné produkty, krmiva a předměty, pokud mohou být nositeli původců nález,

- uváděním do oběhu držení, skladování, přeprava, předkládání, vystavování a nabízení za účelem prodeje, prodej, jakož i jakýkoli jiný způsob nabízení a poskytování ke spotřebě,

- obchodováním obchodování mezi členskými státy Evropské unie (dále jen „členský stát“) se zvířaty a živočišnými produkty, které mají původ v členských státech, jakož i se zvířaty a živočišnými produkty, pocházejícími ze zemí, které nejsou členskými státy (dále jen „třetí země“), jež jsou v členských státech ve volném oběhu,

- dopravním prostředkem část silničního vozidla, drážního vozidla, letadla nebo lodi, určená k přepravě zboží, jakož i kontejner používaný pro silniční, drážní, leteckou nebo vodní dopravu,

- zásilkou určité množství zvířat téhož druhu nebo určité množství živočišných produktů téhož druhu, na něž se vztahuje totéž veterinární osvědčení nebo jiný průvodní veterinární popřípadě obchodní doklad, přepravované týmž dopravním prostředkem,

- schválením udělení souhlasu k výkonu určité činnosti na základě splnění podmínek stanovených tímto zákonem,

- registrací zapsání do seznamu,

- nálezovou situací výskyt nález na určitém území nebo v určitém hospodářství,

- nálezovými důvody výskyt a možnost rozšíření nález,

- zvířaty podezřelými z nález zvířat zvířata, u nichž se projevují klinické příznaky vyvolávající podezření, že jde o určitou nález zvířat, anebo zvířata, o nichž je podle výsledků vyšetření nutno mít za to, že jsou podezřelá z určité nález zvířat,

- zvířaty podezřelými z nález zvířata, u nichž se neprojevují klinické příznaky vyvolávající podezření, že jde o určitou nález zvířat, o nichž však lze mít za to, že přišla přímo nebo nepřímo do styku s jejím zdrojem,

- karanténou dočasné, provozně a místně oddělené umístění zvířat podezřelých z nález zvířat nebo zvířat podezřelých z nález v jehož průběhu se provádějí preventivní, diagnostické, popřípadě i léčebné úkony k ochraně před zavlečením nebo šířením nález zvířat,

- izolací dočasné oddělené umístění zvířat před jejich zařazením do stáda nebo před jejich přemístěním, v jehož průběhu se provádějí preventivní a diagnostické úkony a sleduje zdravotní stav zvířat,

- utracením usmrcení zvířete bez vykvení, a to způsobem, který není v rozporu s předpisy na ochranu zvířat proti týrání (utracení zvířete může provádět jen veterinární

lékař, nebo odborně způsobilá osoba pod jeho přímým dohledem a to jen stanovenými veterinárními prostředky).

Pro úplnost informace je třeba uvést, že § 9b veterinárního zákona uvádí jako legislativní zkratku i pojem „obchodník“, za kterého je považována osoba, která jako podnikatel přímo nebo nepřímo nakupuje a prodává skot a prasata, má pravidelný obrat těchto zvířat, jež během 30 dnů znovu prodá, a která byla pro tuto činnost KVS schválena a registrována. Pro obchodování se zvířaty ze zájmových chovů, však je třeba chápat povinnosti stanovené k této činnosti jako povinnosti, které má uloženy „chovatel“.

Je třeba uvést, že kde se ve veterinárním zákoně mluví o zvířatech, rozumí se tím podle povahy věci a okolností též sperma, vaječné buňky, embrya, násadová vejce, oplodněné jikry a plemeno včel.

Povinnosti chovatelů – osob, které se zvířaty obchodují

Podle § 4 veterinárního zákona je chovatel (*poznámka autora*: tedy i osoba, která se zvířaty obchoduje) povinen:

- a) chovat zvířata způsobem, v prostředí a podmínkách, které vyžadují jejich biologické potřeby (např. zajištění dostatečných prostor, jejich větrání, udržování vhodné vlhkosti, čistoty), fyziologické funkce (potřeba příjmu vhodné potravy a napájení, zvýšená péče o březí samice, samice po porodu a samice kojící, péče o mláďata atd.) a zdravotní stav a předcházet poškození jejich zdraví,
- b) sledovat zdravotní stav zvířat, v odůvodněných případech jim včas poskytnout první pomoc a požádat o odbornou veterinární pomoc,
- c) bránit vzniku a šíření nálezů a jiných onemocnění zvířat a plnit povinnosti stanovené tímto zákonem nebo na jeho základě k zdolávání těchto nálezů nebo jiných onemocnění zvířat,
- d) poskytnout nezbytnou součinnost a pomoc k tomu, aby mohlo být řádně provedeno nařízené vyšetření zvířete, odběr vzorků, ochranné očkování nebo jiný odborný veterinární úkon, například fixace (držení zvířete při manipulaci s ním) zvířete, předvedení zvířete v zájmovém chovu,
- e) podávat zvířatům léčivé přípravky, jejichž výdej je vázán na předpis veterinárního lékaře, jen se souhlasem veterinárního lékaře a podle jeho pokynů,
- f) zajistit, aby byli psi a některá další zvířata držená v zajetí, zejména liška, jezevec, kuna, fretka, jakmile dosáhnou stáří 3 měsíců a poté vždy jednou za rok očkováni proti vzteklině, uchovávat doklad o tomto očkování po dobu nejméně 1 roku a na požádání jej předložit orgánům vykonávajícím státní veterinární dozor,
- g) zajistit, aby byli psi, kočky a fretky v zájmovém chovu, pokud jsou přemísťováni mezi členskými státy k neobchodním účelům, označeni stanoveným způsobem a provázeni dokladem, který obsahuje údaje umožňující zjištění totožnosti zvířete a kontrolu jeho stavu (dále jen „pas“), vydaným veterinárním lékařem schváleným pro tuto činnost; evidenci těchto pasů vede Komora veterinárních lékařů České republiky (dále jen „Komora“). Schválení soukromého veterinárního lékaře může být pozastaveno nebo odejmuto, jestliže tento lékař vydal pas s prokazatelně nepravdivými údaji, anebo v rozporu s podmínkami stanovenými předpisy Evropských společenství.

Povinností chovatele zůstává zajistit, aby bylo neprodleně a v rozsahu nezbytně nutném pro vyloučení podezření z onemocnění vzteklinou veterinárně vyšetřeno zvíře, které poranilo člověka nebo s ním přišlo do přímého kontaktu způsobem nebo za okolností, které mohou vyvolávat podezření z onemocnění touto nákazou.

K inseminaci, přenosu embryí a přirozené plemenitbě lze používat jen zvířata, která podle výsledků vyšetření splňují podmínky stanovené tímto zákonem a např. zákonem o evidenci, šlechtění a plemenitbě hospodářských zvířat.

Dále veterinární zákon upřesňuje podmínky pro chovatele hospodářských zvířat a stanoví, že chovatel, který jako podnikatel chová hospodářská zvířata pro účely podnikání, je dále povinen oznámit KVS nejméně 7 dnů předem zahájení a ukončení podnikatelské činnosti. Může uvádět do oběhu pouze zvířata, kterým nebyly podávány nepovolené nebo zakázané látky nebo přípravky (růstové stimulanty, dopingové látky apod.), vést záznamy o tom, kdy a které léčivé přípravky a látky, jimiž mohou být nepříznivě ovlivněny živočišné produkty, byly podány zvířatům, neprodleně předkládat tyto záznamy veterinárnímu lékaři, aby v nich zaznamenal podání léčivých přípravků zvířatům nebo očkování zvířat, uchovávat tyto záznamy nejméně po dobu 5 let a dodržovat ochranné lhůty. Chovatel je dále povinen zajistit, aby práce při ošetřování zvířat a získávání jejich produktů vykonávaly pouze osoby způsobilé k takové činnosti podle zvláštních právních předpisů¹ které mají základní znalosti o péči o zvířata a o hygienických požadavcích na získávání živočišných produktů.

Stavby a zařízení pro chov zvířat

Podle § 56 veterinárního zákona **závazný posudek orgánu veterinární správy**, který není správním rozhodnutím, je však podkladem ve stavebním řízení, pro ohlášení stavby a pro vydání kolaudačního souhlasu a musí být vyžádán

a) podnikatelem, jde-li o stavbu nebo zařízení, které podléhá státnímu veterinárnímu dozoru, (*poznámka autora*: je tím míněno např. zařízení pro chov, prodej a přepravu zvířat, zařízení k zacházení se živočišnými produkty - při tom nejde o stavbu nebo zařízení určené k veřejnému stravování, zařízení k zacházení krmivky nebo ukládání, sběru, svozu, neškodnému odstraňování a dalšímu zpracovávání konfiskátů živočišného původu)

b) tím, kdo bude stavbu nebo zařízení používat jako útulek pro zvířata, anebo k ukládání nebo spalování kadáverů zvířat v zájmovém chovu.

Orgán příslušný rozhodnout (*poznámka autora*: obvykle místně příslušný stavební úřad) ve věci podle zvláštních právních předpisů² nemůže rozhodnout v rozporu s tímto posudkem.

Závazné posudky na stavby nebo zařízení, které podléhá státnímu veterinárnímu dozoru a jsou v objektech důležitých pro obranu státu, vydávají orgány pověřené ministrem obrany.

Podmínky staveb pro zvířata vycházejí z obecných zásad stavebního zákona, které jsou upřesněny zvláštními předpisy, např. vyhláškou č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, v platném znění, vyhláškou č. 191/2002 Sb., o technických požadavcích na stavby pro zemědělství, která uvádí zejména parametry pro chov hospodářských zvířat a dále vyhláškou č. 207/2004 Sb., o ochraně, chovu a využití pokusných zvířat, v jejíž příloze jsou uvedeny minimální prostorové a zoohygienické požadavky, které lze aplikovat na chov hlodavců, psů, koček atd. V „Doporučení Ústřední komise pro chov savců volně žijících druhů v zajetí“

¹ Např. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 27/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat.

² Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

a „Doporučení Ústřední komise pro chov plazů v zajetí“ jsou rovněž uvedeny prostorové a další parametry potřebné pro uvedené druhy zvířat.

Veterinární podmínky pro přemísťování zvířat

Při přemístění a vnitrostátní přepravě zvířat, není-li stanoveno jinak, je chovatel, od něhož je zvíře přemísťováno, povinen vyžádat si vždy zdravotní potvrzení k přemístění zvířete na jatky a dále pak veterinární osvědčení, jehož součástí je zdravotní potvrzení vydané soukromým veterinárním lékařem, mimo územní obvod kraje, jde-li o přemístění:

1. hospodářského zvířete do jiného hospodářství,
2. odchyceného volně žijícího zvířete určeného k dalšímu chovu,
3. ryb k zarybňování rybářských revírů, jež jsou součástí ochranného pásma chovu lososovitých ryb,
4. pokusného zvířete ³,
5. zvířete účastnického se svodu (trh se zvířaty, výstava, soutěž atd.) zvířat,
6. zvířete zoologické zahrady.

Ten, kdo vydal veterinární osvědčení (obvykle KVS) nebo zdravotní potvrzení (obvykle soukromý veterinární lékař), je povinen uchovávat jeho opis po dobu 3 let.

Veterinární osvědčení se nevyžaduje k přemístění drůbeže, selat mladších 3 měsíců, jehňat a kůzlat mladších 3 měsíců, králíků a ryb s výjimkou ryb k zarybňování rybářských revírů, pokud nejsou tato zvířata přemísťována k chovateli, který je jako podnikatel ² chová pro účely podnikání nebo je využívá jako zvířata pokusná ⁴. Obdobně se uvedené doklady nevyžadují u psů a koček, pokud jsou tato zvířata provázena očkovacím průkazem obsahujícím záznam, že zvíře bylo v době od 30 dnů do jednoho roku před přemístěním očkováno proti vzteklině. Stejně tak u korýšů, měkkýšů, žab, ptáků, plazů, drobných savců a členovců vyjma včel, pokud nejsou tato zvířata přemísťována k chovateli, který je jako podnikatel chová pro účely podnikání nebo je využívá jako zvířata pokusná ⁶. Pro úplnost dodejme, že se nevyžadují u prasat určených pro domácí porážku.

Jde-li o přemístění zvířete do stáda, v němž je lepší nákazová situace než v původním stádě, umístí chovatel podle pokynů KVS přemístěné zvíře před jeho zařazením do stáda do izolace; to neplatí pro včely. Dobu izolace stanoví KVS, která může chovateli také uložit, aby před opětovným zařazením do stáda umístil do izolace zvíře, které se zúčastnilo svodu zvířat. Veterinární požadavky pro vydávání zdravotního potvrzení a veterinárního osvědčení stanoví § 6 odst. 9 veterinárního zákona a jsou upřesněny v § 4 - 6 vyhlášky č. 296/2003 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činnostech, ve znění pozdějších předpisů. V uvedené vyhlášce jsou v § 7 – 10 upřesněny i požadavky § 8 odst. 5 veterinárního zákona na přepravu zvířat.

Veterinární podmínky přepravy zvířat

Shromažďování zvířat k přepravě, jejich nakládání, překládání a vykládání se provádí za dozoru chovatele nebo jím pověřené osoby. Místa, na nichž jsou zvířata shromažďována, nakládána, překládána a vykládána, musí odpovídat požadavkům na

³ § 3 písm. j) zákona č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání ve znění pozdějších předpisů.

ochranu zdraví a pohody zvířat a být pravidelně čistěna a dezinfikována. Veterinární požadavky na shromažďovací středisko stanoví § 9a veterinárního zákona a jsou upřesněny v § 11 vyhlášky č. 296/2003 Sb., v platném znění a nově je upřesňuje již zmíněné (viz kapitola o přepravě k zákonu č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání) Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic č. 64/432/EHS a č. 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97 (dále jen „Nařízení č. 1/2005“).

Přepravce, který jako podnikatel ² přepravuje zvířata, je povinen mít zařízení pro provádění dezinfekce dopravních prostředků a vést evidenci o čištění a dezinfekci dopravních prostředků používaných k přepravě zvířat, jakož i o provedených přepravách, uchovávat ji po dobu nejméně 3 let a na požádání ji předložit orgánům vykonávajícím státní veterinární dozor.

Provoz shromažďovacích (sběrných) středisek

Shromažďovacím (sběrným) střediskem se rozumí hospodářství, tržiště nebo jiné místo, na němž jsou shromažďována zvířata z různých hospodářství, zejména skot, prasata, ovce a kozy, aby z nich byly vytvářeny skupiny zvířat určených k odeslání. Provozovatelé středisek, střediska a jejich provozní řád musí být schválen příslušným veterinárním orgánem. Provozovatelé středisek musí

- a) svěřit zacházení se zvířaty pouze personálu, který absolvoval školení o odpovídajících technických pravidlech a péči o zvířata a má o tom osvědčení,
- b) informovat pravidelně osoby, které mají přístup do střediska, o jejich úkolech a povinnostech podle Nařízení č. 1/2005 a o sankcích za jejich porušení;
- c) zajistit, aby osobám, které mají přístup do střediska, byly trvale k dispozici údaje o příslušném orgánu, kterému musí být oznámeno jakékoli porušení,
- d) v případě nedodržení tohoto nařízení osobou přítomnou ve středisku, přijmout potřebná opatření, aniž jsou dotčena případná opatření příslušného orgánu, aby se zajistila náprava zjištěného nedodržení a předešlo jeho opakování;
- e) přijmout, sledovat a vynucovat potřebné vnitřní předpisy, aby se zajistilo dodržování písmen a) až d).

Nestanoví-li veterinární předpisy jinak, je chovatel povinen zajistit, aby byla zvířata před nakládáním, během přepravy a po jejím ukončení napojena, popřípadě i nakrmena, a to se zřetelem na druh zvířat a dobu a účel přepravy; po ukončení přepravy jim musí být poskytnut přiměřený odpočinek. Zvířata lze přepravovat, jen jsou-li způsobilá k přepravě, a to zejména s ohledem na jejich zdravotní stav; to neplatí, jde-li o přepravu zvířat k léčení. Zvířatům, která v průběhu přepravy onemocněla nebo byla poraněna, musí být poskytnuta první pomoc ihned, jakmile to okolnosti dovolí. Osoby určené k nakládání, překládání, přepravě a vykládání zvířat musí mít tomu odpovídající znalosti a zkušenosti získané zvláštním výcvikem nebo praxí. Jsou přitom povinny zacházet šetrně s nakládanými, přepravovanými a vykládanými zvířaty a zabránit jejich styku s jinými zvířaty.

Po skončení přepravy je jejich povinností provést osobní očistu a dezinfekci. Tato ustanovení neplatí pro přepravu jednotlivých zvířat přepravovaných spolu s chovatelem (při tzv. individuální turistické přepravě), i při tom je však třeba dbát na pohodu přepravovaných zvířat a jejich ochranu.

Výstavu nebo přehlídku zvířat, výkonnostní zkoušky a chovatelské soutěže, nebo jakékoliv soustředění zvířat různých chovatelů na určeném místě a k určenému účelu, zejména trh se zvířaty, (svod zvířat) lze pořádát jen pod státním

veterinárním dozorem. Pořadatel svodu zvířat je povinen požádat obec o povolení konání svodu zvířat. Před podáním této žádosti je povinen vyžádat si od příslušného orgánu veterinární správy veterinární podmínky pro konání svodu zvířat a je povinen zajistit jejich dodržování.

Ochrana před šířením nálezů zvířat

Pro předcházení („prevenci“) nálezů a jejich zdolávání orgány veterinární správy získávají, shromažďují a vyhodnocují poznatky o podezření z výskytu a o výskytu a šíření nálezů včetně nemocí přenosných ze zvířat na člověka, přijímají odpovídající opatření k jejich zdolání a k zabránění jejich šíření. Proto vykonávají dohled nad dodržováním zákazu preventivního očkování zvířat a dodržováním protinálezových opatření.

Chovatel, jím zaměstnávané osoby při chovu, přepravě, svodu a prodeji zvířat, jakož i další osoby, které přicházejí do styku se zvířaty a živočišnými produkty a které vzhledem ke svému povolání, kvalifikaci a zkušenostem mohou rozpoznat příznaky nasvědčující podezření z výskytu nebezpečné nákazy nebo nemoci přenosné ze zvířat na člověka, jsou povinni neprodleně uvědomit KVS nebo zajistit její uvědomění o tomto podezření.

Chovatel, na jehož zvířatech se projevují příznaky nasvědčující podezření z výskytu nebezpečné nákazy (snížení příjmu potravy a tekutin, malátnost, zvýšená tělesná teplota, výskyt změn na povrchu těla, poruchy pohybu, náhlý úhyn atd.) je povinen do příchodu úředního veterinárního lékaře zajistit, aby

1. zvířata podezřelá a vnímavá na příslušnou nákazu neopustila svá stanoviště,
2. živočišné produkty, které pocházejí od podezřelých zvířat, nebyly používány, jakkoli zpracovávány nebo uváděny do oběhu a aby byly ukládány odděleně,
3. předměty, které mohou být nositeli původců nálezů, nebyly vynášeny nebo vyváženy a používány jinde,
4. stanoviště podezřelých zvířat byla dezinfikována,
5. osoby, které ošetřují podezřelá zvířata, nepřicházely do styku s jinými zvířaty a aby do prostorů sloužících chovu podezřelých zvířat nevstupovaly jiné osoby bez vážného důvodu.

Po příchodu úředního veterinárního lékaře je nutné postupovat podle jeho pokynů a poučení.

Uvedená ohlašovací povinnost zaniká, jakmile podezření z výskytu nebezpečné nákazy nebo nemoci přenosné ze zvířat na člověka bylo nahlášeno úřednímu veterinárnímu lékaři anebo soukromému veterinárnímu lékaři.

Byl-li potvrzen výskyt nebezpečné nákazy nebo hrozí-li nebezpečí jejího šíření, nařídí příslušný orgán odpovídající mimořádná veterinární opatření ke zdolání této nákazy a ochraně před jejím šířením („ochranná a zdolávací opatření“), která je povinen chovatel plnit a dodržovat.

Orgán, který nařídil ochranná a zdolávací opatření, prohlásí nákazu za zdolanou, jestliže v ohnisku nákazy již nejsou žádná zvířata nemocná nebo podezřelá a ve stanovené pozorovací době nedošlo k dalšímu onemocnění touto nákazou nebo nevzniklo podezření z ní a bylo-li nařízeno také závěrečné čištění, dezinfekce, dezinfekce, popřípadě deratizace, jestliže byla tato opatření podle pokynů a pod dohledem úředního veterinárního lékaře v ohnisku nákazy provedena způsobem, jenž vylučuje šíření nebo přežití původců nákazy, a od těchto opatření uplynula dostatečná doba, která zaručuje, že nákaza byla zcela zdolána.

Opatření pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka stanoví zejména § 6 a § 10 až 17b veterinárního zákona a jsou upřesněny ve vyhlášce č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, ve znění pozdějších předpisů.

Zdravotní nezávadnost živočišných produktů

Jako základní veterinární požadavky na živočišné produkty uvádí § 18 veterinárního zákona zejména, že živočišné produkty musí odpovídat požadavkům stanoveným veterinárním zákonem a zvláštními právními předpisy⁴ na jejich zdravotní nezávadnost, musí být stanoveným způsobem označeny a nesmí být zdrojem šíření nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka. Živočišné produkty, u nichž vznikly důvodné pochybnosti o dodržení požadavků nebo povinností k zajištění jejich zdravotní nezávadnosti, a potraviny živočišného původu⁵, jež byly z tohoto důvodu vráceny z obchodní sítě, mohou být dále používány nebo zpracovávány jen se souhlasem KVS a za podmínek jí stanovených. Zdravotně nezávadné potraviny živočišného původu se posuzují jako požitelné, popřípadě požitelné po zvláštní úpravě nebo dalším zpracování. Potraviny živočišného původu, které neodpovídají požadavkům zdravotní nezávadnosti, se posuzují jako nepožitelné. Živočišné produkty určené ke krmení zvířat lze prodávat v prodejnách potravin pouze v podobě trvanlivých, spotřebitelsky balených a odděleně uložených výrobků.

Kdo jako podnikatel² získává, vyrábí, zpracovává, ošetřuje, balí, skladuje, přepravuje a uvádí do oběhu živočišné produkty (dále jen „zachází se živočišnými produkty“), je povinen požádat KVS o schválení a registraci podniku, závodu, popřípadě jiného zařízení, v němž se zachází se živočišnými produkty, zahájit a provozovat podnikatelskou činnost až po tomto schválení a oznámit KVS nejméně 7 dnů předem zahájení a ukončení podnikatelské činnosti. KVS schválí a registruje podnik, závod nebo jiné zařízení, v němž se zachází se živočišnými produkty, pokud odpovídá stanoveným veterinárním a hygienickým požadavkům a technickým podmínkám. Jestliže zjistí, že tyto požadavky nebo podmínky nejsou dodržovány, je oprávněna schválení pozastavit anebo odejmout.

Při prodeji zvířat a živočišných produktů v tržnicích a na tržišťích lze prodávat jen zdravá zvířata a zdravotně nezávadné živočišné produkty, které byly veterinárně vyšetřeny. Osoba, která provozuje sezónní prodej živých ryb, musí dodržovat požadavky stanovené tímto zákonem a zvláštními právními předpisy⁶; je povinna požádat KVS o stanovení podrobných veterinárních podmínek.

Veterinárním požadavkům na zdravotní nezávadnost živočišných produktů je věnována hlava III. veterinárního zákona a jsou upřesněny zejména ve vyhláškách č. 201/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na čerstvé drůbeží maso, králičí maso, maso zvěře ve farmovém chovu a maso volně žijící zvěře, a vyhlášce č. 202/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na čerstvé maso, mleté maso, masné polotovary a masné výrobky.

⁴ Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ § 2 písm. a) a b) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

Veterinární podmínky obchodování se zvířaty se členskými státy ES, jejich dovozu a tranzitu ze třetích zemí a jejich vývozu do těchto zemí

Při obchodování se zvířaty a živočišnými produkty se členskými státy ES lze z ČR odesílat do členských států pouze

a) zvířata, která

1. pocházejí z hospodářství, popřípadě jiného zařízení registrovaného podle zvláštních právních předpisů,⁷ jež nepodléhá omezujícím či zakazujícím veterinárním opatřením vztahujícím se na zvířata daného druhu a jež je pod státním veterinárním dozorem,
2. jsou zdravá a splňují stanovené veterinární podmínky, popřípadě i zvláštní veterinární záruky,
3. jsou označena stanoveným způsobem a provázena veterinárním osvědčením, a nevyžaduje-li se toto osvědčení, jiným průvodním dokladem,

b) živočišné produkty, které

1. byly získány, kontrolovány, označeny a etiketovány v souladu s požadavky stanovenými na výrobu těchto produktů a na jejich uvádění do oběhu,
2. jsou zdravotně nezávadné, provázené veterinárním osvědčením, jsou označeny stanoveným způsobem a provázeny veterinárním osvědčením, a nevyžaduje-li se toto osvědčení, jiným průvodním dokladem.

Z uvedeného lze odvodit, vzhledem k harmonizaci našich předpisů s předpisy ES, že stejné požadavky budou mít adekvátně i veterinární orgány ČR při dovozu ze zemí ES.

Nemohou být takto odesílána zvířata a živočišné produkty, které z veterinárních nebo hygienických důvodů nemohou být obchodně využity v ČR, ani zvířata, která byla určena k porážení nebo utracení v souvislosti s plněním programu ozdravování zvířat nebo v rámci ochranných a zdlavacích opatření. Zvířata a živočišné produkty podléhají veterinární kontrole v místě původu a veterinární kontrole při příchodu na místo, do něhož jsou provázena veterinárním osvědčením, popřípadě jiným průvodním dokladem, a v němž jsou přijata („místo určení“). Jejich veterinární kontrola v místě původu musí být prováděna přinejmenším s takovou pečlivostí a odpovědností, jako kdyby byly určeny pro tuzemský trh.

Osoby, které se podílejí na obchodování se zvířaty a živočišnými produkty s členskými státy (dále jen „obchodování“), jsou povinny předem požádat KVS správu o registraci.

Veterinární kontrola v místě původu zjišťuje, zda odesílaná zvířata a odesílané živočišné produkty splňují stanovené podmínky pro obchodování, nebyly-li tyto podmínky stanoveny, podmínky požadované státem určení, a zda odesílaná zvířata jsou přepravována ve vhodných dopravních prostředcích, odpovídajících požadavkům na hygienu jejich přepravy a na jejich pohodu. Dále zjišťuje, zda chovatelé těchto zvířat dodržují stanovené požadavky na jejich chov a zda osoby zacházející s těmito živočišnými produkty dodržují stanovené požadavky na jejich výrobu, včetně soustavné vlastní kontroly hygienických podmínek výroby, skladování a přepravy. Chovatelé a osoby, které zacházejí se živočišnými produkty, jsou povinni poskytovat orgánům provádějícím veterinární kontrolu v místě původu nezbytnou součinnost a pomoc, zejména při provádění zdravotních zkoušek, odběru vzorků a prověřování dokladů.

⁷ Zákon č. 154/2000 Sb., o slechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat.

Veterinární kontrola při příchodu na místo určení zejména ověřuje namátkovou kontrolou, zda přicházející zvířata a přicházející živočišné produkty splňují stanovené podmínky pro obchodování, a nebyly-li tyto podmínky stanoveny, podmínky požadované ČR. Provádí se kontrola veterinárního osvědčení, popřípadě jiného průvodního dokladu, zda jsou ve shromažďovacích střediscích a na trzích přijímána a na jatkách porážena pouze zvířata, jež splňují uvedené podmínky. Dále se kontroluje, zda jsou přijímány do podniků, závodů nebo jiných zařízení pod státním veterinárním dozorem pouze živočišné produkty, jejichž označení a požadované průvodní doklady odpovídají stanoveným požadavkům. U zvířat se kontroluje, zda pokud to bylo stanoveno, byla zvířata po příchodu na místo určení umístěna a držena v karanténě.

Zjistí-li orgány provádějící veterinární kontrolu při příchodu na místo určení přítomnost původců nákazy zvířat, nemoci přenosné ze zvířat na člověka nebo jiného onemocnění anebo jinou možnou příčinu závažného ohrožení zdraví zvířat nebo lidí, popřípadě, že živočišné produkty pocházejí z oblasti zamořené rychle se šířící nákazou, rozhodnou o umístění zvířat v karanténě nebo o jejich porážení či utracení, anebo o neškodném odstranění živočišných produktů. Při zjištění, že nebyly dodrženy stanovené podmínky pro obchodování, mohou ponechat, pokud to dovolují veterinární a hygienické okolnosti, na odesilateli, aby zvolil některé z následujících opatření:

- umístění zvířat a živočišných produktů pod státním veterinárním dozorem do odstranění jejich nesouladu se stanovenými podmínkami,
- porážení nebo utracení zvířat nebo neškodné odstranění živočišných produktů,
- vrácení zvířat nebo živočišných produktů se souhlasem příslušného orgánu státu původu, popřípadě i předběžného souhlasu tranzitního státu,
- použití živočišných produktů k jiným účelům.

Nevyužije-li odesílatel možnosti volby některého z těchto opatření ve lhůtě určené orgány provádějícími veterinární kontrolu při příchodu na místo určení, rozhodnou o vhodném opatření tyto orgány. Jsou-li však důvodem tohoto postupu pochybení nebo nesrovnalosti ve veterinárním osvědčení, popřípadě v jiném průvodním dokladu, musí být odesilateli nejprve poskytnuta lhůta k odstranění těchto nedostatků.

Příjemci zvířat a živočišných produktů v místě určení jsou povinni hlásit KVS předpokládaný příchod zásilky veterinárního zboží nejméně 24 hodin předem a kontrolovat před rozdělením nebo obchodním využitím zásilky, zda jsou zvířata nebo živočišné produkty stanoveným způsobem označeny a provázeny požadovanými průvodními doklady, a případná pochybení nebo nesrovnalosti oznámit bez odkladu KVS

Příjemci jsou dále povinni vést záznamy o uskutečněných obchodech, uchovávat tyto záznamy, veterinární osvědčení a jiné průvodní doklady po dobu nejméně 1 roku a na požádání je předložit orgánům vykonávajícím státní veterinární dozor a poskytovat orgánům provádějícím veterinární kontrolu při příchodu na místo určení nezbytnou součinnost a pomoc, zejména při prověřování dokladů.

Při dovozu z třetích zemí zvířata, živočišné produkty a ostatní veterinární zboží dovážené z třetích zemí (dále jen „kontrolované zboží“) mohou vstoupit na území ČR jen přes stanoviště veterinární hraniční kontroly ČR („PVS“- pohraniční veterinární stanice) nebo jiného členského státu. Zvířata musí být přepravována přímo na toto stanoviště anebo do karanténního střediska, vyžaduje-li to jejich zdravotní stav.

PVS, která je buď přímo na místě vstupu na území ČR anebo v jeho blízkosti, je součástí KVS, k níž je místně příslušná. Ministerstvo zemědělství zveřejní ve Věstníku Ministerstva zemědělství, ve kterých místech jsou PVS. Po vstupu ČR do ES je vykonávána tato kontrola v PVS sousedních států v ČR pouze na PVS na letišti v Praze – Ruzyni.

Kontrolované zboží, s výjimkou krmiv rostlinného původu, doplňkových látek a premixů, musí být provázeno prvopisy platných veterinárních osvědčení vystavených úředním veterinárním lékařem třetí země, popřípadě jiných požadovaných průvodních dokladů, které zůstávají na PVS. Na této stanici je podrobena pohraniční veterinární kontrole, která zjišťuje, zda jsou splněny stanovené veterinární požadavky na dovážené kontrolované zboží („dovozní podmínky“). Provádějí ji inspektoři KVS, jejíž součástí je PVS. Orgány provádějící pohraniční veterinární kontrolu vydají po provedení této kontroly osobě, která předkládá kontrolované zboží, osvědčení o provedení pohraniční veterinární kontroly a jejím výsledku. V případě dovozu krmiv rostlinného původu, doplňkových látek a premixů, provázených stanovenými průvodními doklady, provedou orgány provádějící pohraniční veterinární kontrolu kontrolu průvodních dokladů a totožnosti kontrolovaného zboží a namátkový odběr vzorků, které následně předají určenému orgánu odborného dozoru podle zvláštních právních předpisů⁸.

Celní orgány, k nimž je PVS místně příslušná, nesmí propustit kontrolované zboží do volného oběhu, pokud jim nebyl předložen doklad o tom, že byla provedena pohraniční veterinární kontrola s příznivým výsledkem a že byly zaplaceny poplatky za její provedení.

Stejně jako při dovozu ze zemí ES je dovozce povinen uvědomit PVS s předstihem jednoho pracovního dne o příchodu dovážených zvířat na tuto stanici, a to s uvedením jejich počtu a druhu předpokládané doby jejich příjezdu, stejně jako o příchodu dovážených živočišných produktů a ostatního veterinárního zboží na tuto stanici. Orgány provádějící pohraniční veterinární kontrolu neodpovídají za škodu, ke které došlo nezbytným zdržením dopravního prostředku v důsledku provádění této kontroly. Při jejím provádění však postupují tak, aby nebyl provoz rušen větší měrou, než je nezbytně nutné.

Vstup zvířat dovážených z třetích zemí na území ČR nelze povolit, jestliže

- a) zvířata pocházejí z třetí země nebo její části, která není uvedena na seznamu třetích zemí a jejích částí, z nichž je možno zvířata toho druhu dovážet, anebo z třetí země nebo její části, z nichž je dovoz zvířat toho druhu zakázán,
- b) zvířata nespĺňují dovozní podmínky nebo představují nebezpečí pro zdraví zvířat nebo lidí,
- c) veterinární osvědčení nebo jiný průvodní doklad neodpovídá požadavkům stanoveným pro doklady, které provázejí zvířata dovážená z třetích zemí.

Mají-li být tato zvířata umístěna v karanténě nebo izolaci, může tato karanténa nebo izolace probíhat buď na samotné PVS anebo v její bezprostřední blízkosti, v karanténním středisku nebo v hospodářství v místě určení. Náklady na umístění a držení zvířat v karanténě nebo izolaci, které probíhají v samotné PVS, nese bez nároku na náhradu od státu dopravce nebo jeho zástupce, náklady na umístění a držení zvířat v karanténě nebo izolaci v ostatních případech nese bez nároku na náhradu od státu příjemce.

Jestliže pohraniční veterinární kontrola prokáže, že zvířata dovážená z třetí země nespĺňují dovozní podmínky, popřípadě že došlo k jinému pochybení nebo nesrovnalosti jsou opatření obdobná jako při nesplnění podmínek pro dovoz veterinárního zboží z ES.

Živočišné produkty dovážené z třetí země a určené pro svobodné celní pásmo, svobodný celní sklad nebo celní sklad se z hlediska pohraniční veterinární kontroly považují za zboží určené k propuštění do volného oběhu na území ČR nebo jiného

⁸ Zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů.

členského státu, pokud nejsou jednoznačně určeny k jinému konečnému použití. Proto podléhají na PVS pohraniční veterinární kontrole za účelem ověření, zda splňují dovozní podmínky.

Veterinární zákon v § 38 stanoví podmínky i pro tranzit zvířat a živočišných produktů z třetích zemí.

K vývozu kontrolovaného zboží do třetích zemí se vyžaduje veterinární osvědčení. K žádosti vývozce o jeho vydání musí být předložen doklad o veterinárních podmínkách, jejichž splnění požaduje dovážející, popřípadě tranzitní stát, a to v ověřeném překladu.

K přepravě kontrolovaného zboží při dovozu, vývozu a tranzitu mohou být použity jen takové dopravní prostředky, zařízení a obaly, které odpovídají veterinárním požadavkům stanoveným pro vnitrostátní přepravu zboží téhož druhu. Napájení a krmení zvířat v PVS, popřípadě na jiných místech v průběhu přepravy musí být provedeno tak, aby přepravovaná zvířata nebyla v přímém ani nepřímém styku s tuzemskými zvířaty. Přepravu kontrolovaného zboží v tuzemsku provede dopravce co nejrychleji, a pokud možno bez překládky.

Veterinární požadavky ve vztahu k obchodování se zvířaty v rámci členských států ES a ve vztahu k vývozu, dovozu a tranzitu zvířat ze třetích zemí stanoví hlava IV. (§ 28 – 38d) veterinárního zákona a jsou upřesněny ve vyhlášce č. 382/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se zvířaty a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí, v platném znění.

Neškodná likvidace odpadů živočišného původu – veterinární asanace

Při obchodní činnosti se zvířaty a živočišnými surovinami vznikají „konfiskáty“ (odpady) - živočišného původu - těla uhynulých, nedonošených, mrtvě narozených nebo utracených zvířat (dále jen "kadávery"), jakož i živočišné produkty, které jsou nepoživatelné, popřípadě vyloučené z použití k obvyklému účelu podle veterinárního zákona a prováděcích právních předpisů k němu nebo podle rozhodnutí orgánu veterinární správy a určené k neškodnému odstranění nebo dalšímu zpracování. Konfiskáty živočišného původu, které nejsou vhodné ke krmení zvířat nebo k dalšímu zpracování, musí být bez průtahů neškodně odstraněny (zahrabány na určeném místě anebo spáleny). Na neškodnou likvidaci např. těl uhynulých nebo mrtvě narozených zvířat, produktů živočišného původu apod., jak již bylo uvedeno, se nevztahuje působnost zákona o odpadech⁹.

Prevence nákaz a zachování zdraví zvířat a ochrana zdraví člověka vyžaduje i další odborné asanační činnosti, mezi které patří

- a) sběr, svoz, neškodné odstraňování a další zpracovávání konfiskátů živočišného původu,
- b) dezinfekce (cílená odborná činnost na omezování vlivu a likvidace původců infekcí), deratizace (omezování vlivu a likvidace škodlivých hlodavců a jiných živočichů), dezinfekce (omezování vlivu a likvidace škodlivého hmyzu), popřípadě i dezodorizace (omezování a likvidace zápachu),
- c) odchyt toulavých zvířat a jejich umístění do karantény.

Uvedené veterinární asanační činnosti lze vykonávat jen na základě povolení příslušného orgánu veterinární správy.

⁹ Zákon č. 185/1991 Sb., o odpadech.

Pro speciální ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci podle veterinárního zákona, mohou být používány jen dezinfekční, dezinfekční a deratizační přípravky schválené podle tohoto zákona nebo zvláštních právních předpisů;¹⁰ musí být dodržovány návody dané výrobcem těchto přípravků. Způsobilost k výkonu těchto činností upravují zvláštní právní předpisy¹¹.

Chovatelé (*poznámka autora*: včetně osob provozujících obchodní činnost se zvířaty) a osoby zacházející se živočišnými produkty jsou povinni zajistit neškodné odstranění konfiskátů živočišného původu, které vzniknou v souvislosti s jejich činností. Není-li stanoveno jinak, jsou povinni hlásit neprodleně výskyt konfiskátů živočišného původu osobě, která provádí jejich sběr a svoz. Ohlašovací povinnost nemá chovatel nebo osoba zacházející se živočišnými produkty, pokud se s osobou, již byl povolen výkon veterinární asanační činnosti, dohodla na pravidelném (turnusovém) svozu konfiskátů. Jsou povinni třdit, bezpečně ukládat a podle potřeby ošetřovat konfiskáty do doby svozu na místech schválených pro tento účel KVS, a to tak, aby nedocházelo k jejich zcizení, k ohrožení zdraví lidí a zvířat anebo k poškození životního prostředí. Specifikovaný rizikový materiál musí barevně označovat, odděleně ukládat a evidovat, předávat konfiskáty osobě, která provádí jejich sběr a svoz, platit jí za svoz a neškodné odstraňování a další zpracovávání sjednanou cenu, poskytovat jí k tomu nezbytnou součinnost a pomoc, zejména při přibližování kadáverů na místa přístupná dopravním prostředkům a při jejich nakládání. Jsou dále povinni zřizovat nepropustné, dobře čistitelné, dezinfikovatelné a uzavíratelné kafilerní boxy pro krátkodobé ukládání konfiskátů živočišného původu, vhodně je umísťovat jak z hlediska jejich oddělení od ostatních provozních prostorů, tak i z hlediska nakládání a svozu konfiskátů, čistit a dezinfikovat je po každém vyprázdnění. Není-li znám chovatel, má ohlašovací povinnost ten, komu náleží nebo kdo spravuje místo nálezu kadáveru. V tomto případě hradí náklady neškodného odstranění kadáveru obec.

Chovatel může výjimečně sám na vlastním pozemku neškodně odstranit kadáver zvířete v zájmovém chovu, pokud nepochází ze zvířete náležejícího mezi přežvýkavce nebo z prasete, anebo ze zvířete nemocného nebezpečnou nákazou nebo podezřelého z této nákazy; takový kadáver se považuje za nízkorizikový konfiskát živočišného původu, pokud příslušný orgán veterinární správy nerozhodl z nálezových důvodů jinak. Neškodným odstraněním se v tomto případě rozumí spalení anebo zakopání na místě vhodném z hlediska ochrany zdraví lidí a zvířat a ochrany životního prostředí, a to do hloubky nejméně 80 cm s použitím dezinfekčních prostředků. Podnikatel², který zachází se živočišnými produkty, může se souhlasem KVS a za podmínek jí stanovených zpracovávat ve vlastním zařízení nízkorizikové konfiskáty živočišného původu, které vznikly v souvislosti s jeho činností.

Osoba, již byl povolen výkon veterinární asanační činnosti, je povinna vykonávat ji tak, aby nedocházelo k ohrožení zdraví lidí a zvířat, k týrání zvířat anebo k poškození životního prostředí. Osoba, jejímž předmětem činnosti je sběr, svoz, neškodné odstraňování i další zpracovávání konfiskátů živočišného původu, („asanační podnik“) je povinna dále zajistit nepřetržitý příjem hlášení o výskytu konfiskátů a svázet je do 24 hodin poté, kdy byla o potřebě svozu uvědomena, v případech veřejného zájmu neprodleně, za cenu sjednanou a dodržovat veterinární a hygienické požadavky .

Osoba, již byla povolena asanační činnost - odchyt toulavých psů a koček, popřípadě i jiných zvířat provádí v místě a době nařízení zákazu volného pohybu zvířat

¹⁰ Zákon č. 79/1997 Sb., o léčivech, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ § 55 a násl. zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

jejich odchyt nebo tento odchyt provádí na žádost obecního úřadu, Policie České republiky nebo obecní policie a v součinnosti s nimi provádí jejich umístění v karanténě. Odchyt toulavých psů a koček, popřípadě i jiných zvířat může provádět také fyzická osoba, která absolvovala odborný kurz pro odchyt toulavých zvířat a zacházení s nimi, s úspěchem složila závěrečnou zkoušku a získala tak osvědčení, jež ji opravňuje k výkonu této činnosti.

K požadavkům na veterinární asanaci se vztahuje hlava V (§ 39 – § 42) veterinárního zákona a jsou upřesněny zejména ve vyhlášce č. 295/2003 Sb., o konfiskátech živočišného původu, jejich neškodném odstraňování a dalším zpracování.

Orgány státní správy ve věcech veterinární péče

Státní správu ve věcech veterinární péče vykonávají

- a) **Ministerstvo zemědělství** stanoví hlavní směry rozvoje a úkoly veterinární péče a kontroluje jejich plnění. Řídí výkon státní správy ve věcech veterinární péče a rozhoduje o opravných prostředcích proti rozhodnutím Státní veterinární správy. Schvaluje programy ozdravování zvířat a zásady pro vypracování pohotovostních plánů a zveřejňuje je ve Věstníku Ministerstva zemědělství a na svých webových stránkách.

Toto ministerstvo koordinuje činnost ústředních orgánů státní správy při plnění úkolů souvisejících s předcházením vzniku a šíření nebezpečných nálezů a jejich zdoláváním. Na základě nálezové situace a jejího předpokládaného vývoje a se zřetelem na zvláštní veterinární záruky požadované v souvislosti s mezinárodním obchodem se zvířaty a jejich produkty stanoví, které programy ozdravování zvířat, povinné preventivní a diagnostické úkony k předcházení vzniku a šíření nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, jakož i k jejich zdolávání, se provádějí v příslušném kalendářním roce a to včetně lhůt k jejich provedení, zveřejňuje jejich seznam ve Věstníku Ministerstva zemědělství a na svých webových stránkách, a určuje, které z nich a v jakém rozsahu se hradí z prostředků státního rozpočtu. Mezi nálezami, jichž se tyto úkony týkají, jsou vždy tuberkulóza, brucelóza a enzootická leukóza skotu, jakož i brucelóza a Aujeszkyho choroba prasat. Rozhoduje o náhradě nákladů a ztrát vzniklých v souvislosti s nebezpečnými nálezami. Ministerstvo může měnit nebo zrušit mimořádná veterinární opatření vyhlášená Státní veterinární správou, která trvají déle než 15 dnů.

Ministerstvo zřizuje státní veterinární ústavy a ústav pro vědeckovýzkumnou činnost v oboru veterinárního lékařství a na návrh Státní veterinární správy schvaluje národní referenční laboratoře; seznam národních referenčních laboratoří se zveřejňuje ve Věstníku Ministerstva zemědělství.

Ministr zemědělství zřizuje v dohodě s ústředními orgány státní správy, jimž přísluší některé úkoly související s předcházením vzniku a šíření nebezpečných nálezů a jejich zdoláváním, Ústřední nálezovou komisi jako svůj trvalý poradní orgán.

- b) **Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra**, v oboru své působnosti organizuje a provádí státní správu ve věcech veterinární péče. Veterinární lékaři Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra, kteří byli pověřeni touto činností, vystavují pasy psů používaných těmito ministerstvy k plnění jejich úkolů, pokud jsou tyto psi přemísťováni mezi členskými státy k neobchodním účelům, a odebírají jim vzorky k provedení sérologického testu prokazujícího titr protilátek proti vzteklině."

- c) **obce**

- a) schvalují místa, na nichž lze konat trhy určené k prodeji zvířat a živočišných produktů (tržnice a tržiště) a po určení veterinárních podmínek (§ 9 odst. 2) místa, na nichž lze konat svody zvířat, a povolují konání těchto trhů a svodů. Na území hlavního města Prahy schvalují tato místa a povolují konání těchto trhů a svodů městské části hlavního města Prahy,
- b) vydávají na návrh KVS nařízení obce o nařízení mimořádných veterinárních opatření, ruší tato nařízení a dozírají na jejich plnění. To však neplatí pro hlavní město Prahu, v němž vyhláší a ruší mimořádná veterinární opatření vždy Městská veterinární správa v Praze,
- d) hradí náklady spojené s odchytem a karanténováním odchyceného zvířete podle § 42, není-li jeho chovatel znám.

d) orgány veterinární správy :

Státní veterinární správa, která vykonává působnost na celém území ČR, zejména

- zpracovává koncepce ochrany zdraví zvířat a péče o zdravotní nezávadnost živočišných produktů, jakož i plány sledování některých látek a jejich reziduí, a zabezpečuje jejich realizaci,
- předkládá ministerstvu ke schválení návrhy programů ozdravování zvířat, včetně návrhů na jejich financování, a zabezpečuje jejich plnění, návrhy zásad pro vypracování pohotovostních plánů, jakož i v případě hospodářských zvířat po projednání s Agrární komorou - návrhy na stanovení dalších povinných preventivních a diagnostických úkonů k předcházení vzniku a šíření nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka a k jejich zdolávání, které nejsou uvedeny v § 44 odst. 1 písm. d) větě druhé veterinárního zákona. Při vzniku mimořádné situace organizuje činnost středisek pro likvidaci nebezpečných nálezů a krizového centra tlumení nálezů ,
- vypracovává a aktualizuje celostátní pohotovostní plány, koordinuje provádění povinných preventivních a diagnostických úkonů k předcházení vzniku a šíření nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka a k jejich zdolávání, rozhoduje o nařízeních, změnách a ukončení mimořádných veterinárních opatření, která mají celostátní povahu nebo se týkají územních obvodů více krajů, a dozírá na jejich plnění,
- řídí KVS, rozhoduje o opravných prostředcích proti jejich rozhodnutím a proti rozhodnutím Ústavu pro státní kontrolu biopreparátů a léčiv,
- řídí státní veterinární ústavy a Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv a koordinuje jejich odbornou činnost, navrhuje ministerstvu schválení národních referenčních laboratoří a schvaluje referenční laboratoře, usměrňuje a koordinuje jejich činnost,
- vykonává státní veterinární dozor a vydává závazné pokyny s opatřeními k odstranění zjištěných nedostatků, provádí interní audity a na základě jejich výsledků přijímá vhodná opatření, povoluje v souladu s právem Evropských společenství v případech a za podmínek stanovených prováděcími právními předpisy zmírňující výjimky z veterinárních požadavků stanovených na zdraví zvířat a jeho ochranu, na živočišné produkty a na konstrukci, uspořádání a vybavení podniků, závodů a jiných zařízení, v nichž se s těmito produkty zachází,
- vydává závazné posudky v případech, v nichž si jejich vydávání vyhradí, posuzuje a schvaluje z veterinárního hlediska postupy a zařízení pro tepelné ošetření mléka, dává z hlediska zdravotní nezávadnosti souhlas k biologickému zkoušení dosud nepoužívaných krmiv, jejich výrobě, dovozu a uvádění do oběhu a provádí kontroly podle zákona o Státním zemědělském intervenčním fondu pro potřeby tohoto fondu,

- určuje pro příslušný kalendářní rok veterinární podmínky, za nichž lze povolit konání svodu zvířat s mezinárodní účastí,
- prověřuje, zda pohraniční veterinární stanice splňuje požadavky na umístění, materiální a personální vybavení stanoviště veterinární hraniční kontroly, pozastavuje její činnost, zejména vyžaduje-li to ochrana zdraví lidí a zvířat, na požádání dovozců zvířat nebo živočišných produktů, pro něž nebyly dosud dovozní podmínky stanoveny (harmonizovány) na úrovni Evropské unie, sděluje dovozní podmínky uplatňované na dovoz zvířat nebo živočišných produktů daného druhu z příslušné třetí země nebo její části do České republiky, může v souvislosti s úkoly týkajícími se pohraniční veterinární kontroly požadovat od celních orgánů informace nezbytné z hlediska řízení a mezinárodní spolupráce na úseku této kontroly,
- vede, aktualizuje a zveřejňuje na webových stránkách Státní veterinární správy seznamy schválených a registrovaných, popřípadě povolených
 1. účastníků sítě sledování, shromažďovacích středisek, karanténních středisek, inseminačních stanic, bank spermatu, zařízení pro chov zvířat a jiných zařízení, podílejících se na uvádění zvířat do oběhu a na obchodování s nimi,
 2. podniků, závodů, popřípadě jiných zařízení, podílejících se na výrobě, zpracovávání a uvádění živočišných produktů do oběhu a na obchodování s nimi,
 3. osob, které jako podnikatelé přepravují zvířata nebo živočišné produkty a podléhají registraci, jakož i obchodníků uvedených v § 9b,
 4. třetích zemí, popřípadě jejich částí, z nichž lze dovážet zvířata nebo živočišné produkty do České republiky,
 5. podniků, popřípadě jiných zařízení v třetích zemích, z nichž lze dovážet živočišné produkty do České republiky,
 6. veterinárních laboratoří, asanačních podniků a jiných zařízení pro neškodné odstraňování a další zpracovávání vedlejších živočišných produktů,
 7. svobodných celních pásem, svobodných celních skladů a celních skladů,
 8. dalších osob, podniků, závodů a jiných zařízení, pokud jejich schválení a registraci, popřípadě jen registraci vyžadují tento zákon nebo předpisy Evropských společenství; seznamy podle bodů 1 až 8 předává Komisi a ostatním členským státům, vyžadují-li to předpisy Evropských společenství,
- zveřejňuje na webových stránkách Státní veterinární správy a v souladu s právem Evropských společenství vzory veterinárních osvědčení,
- ve spolupráci s ostatními orgány veterinární správy shromažďuje, zpracovává a vyhodnocuje informace z oblasti veterinární péče včetně údajů, jež se Česká republika zavázala podávat mezinárodním organizacím vzhledem ke svému členství v nich, vede, provozuje a rozvíjí informační systém v oblasti veterinární péče
- spolupracuje
 1. s Agrární komorou, Potravinářskou komorou, Komorou a s dalšími profesními zájmovými sdruženími, jakož i s Veterinární a farmaceutickou univerzitou Brno v otázkách týkajících se jejich působnosti a společného zájmu,
 2. s orgány Evropské unie a členskými státy, jimž poskytuje potřebnou součinnost a požadované informace z oboru své působnosti,
 3. se zahraničními veterinárními službami a příslušnými mezinárodními organizacemi,

- plní úkoly vyplývající pro ni z bezprostředně závazných právních předpisů Evropských společenství, zejména vykonává dozor nad plněním povinností vyplývajících pro fyzické a právnické osoby z těchto předpisů Evropských společenství,
- plní ostatní úkoly stanovené veterinárním zákonem nebo zvláštními právními předpisy.

Krajská veterinární správa – (KVS), které se zřizují pro územní obvody krajů a vykonávají v nich státní správu ve věcech veterinární péče, a **Městská veterinární správa v Praze**, která vykonává působnost KVS na území hlavního města Prahy. KVS mají v okresech své inspektoráty.

KVS zejména

- vypracovává a aktualizuje krajské pohotovostní plány a kontroluje jejich plnění, organizuje činnost krajského krizového centra tlumení nákaz,
- organizuje provádění povinných preventivních a diagnostických úkonů k předcházení vzniku a šíření nákaz a k jejich zdolávání, schvaluje a v případě neprovedení stanovených povinných preventivních a diagnostických úkonů [§ 5 odst. 1 písm. a), § 44 odst. 1 písm. d)] pozastavuje, popřípadě odnímá status hospodářství úředně prostého nebezpečných nákaz, a plní úkoly vyplývající pro ni z plánu sledování některých látek a jejich reziduí,
- rozhoduje o nařízení, změně a ukončení mimořádných veterinárních opatření v obvodu své působnosti nebo jeho části, přesahující územní obvod obce, a dozírá na jejich plnění,
- rozhoduje o nařízení, změně a ukončení mimořádných veterinárních opatření, jimiž se ukládají povinnosti individuálně určeným fyzickým a právnickým osobám, a dozírá na jejich plnění,
- oznamuje na základě výsledků předběžného vyšetření zvířat podezření z výskytu nebezpečné nákazy Státní veterinární správě a po jejich potvrzení výskyt této nákazy příslušnému krajskému úřadu, obci, orgánu Policie České republiky a místně příslušnému orgánu Komory, výskyt nemoci přenosné ze zvířat na člověka též příslušnému orgánu hygienické služby,
- z nálezových důvodů může nařídit chovateli, aby předvedl zvíře k veterinárnímu vyšetření, ochrannému očkování nebo k provedení jiného odborného veterinárního úkonu, a určuje podmínky karantény a izolace,
- vykonává státní veterinární dozor a vydává závazné pokyny s opatřeními k odstranění zjištěných nedostatků, systematicky zkoumá v podnicích, závodech a jiných zařízeních, v nichž je vykonáván státní veterinární dozor, zda všechny činnosti při výrobě, zpracovávání a uvádění potravin živočišného původu do oběhu a jejich výsledky jsou v souladu s předem stanovenými opatřeními, zda jsou tato opatření účinně prosazována a zda jsou vhodná pro dosažení stanovených cílů (audit), povoluje v souladu s právem Evropských společenství v případech a za podmínek stanovených prováděcími právními předpisy zmírňující výjimky z veterinárních požadavků stanovených na zdraví zvířat a jeho ochranu, na živočišné produkty a na konstrukci, uspořádání a vybavení podniků, závodů a jiných zařízení, v nichž se s těmito produkty zachází,
- schvaluje a registruje, popřípadě jen registruje v obvodu své působnosti
 1. účastníky sítě sledování, shromažďovací střediska, karanténní střediska, inseminační stanice, banky spermatu, zařízení pro chov zvířat a jiná zařízení, podílející se na uvádění zvířat do oběhu a na obchodování s nimi,
 2. podniky, závody, popřípadě jiná zařízení, podílející se na výrobě, zpracovávání a uvádění živočišných produktů do oběhu a na obchodování s nimi,

3. osoby, které jako podnikatelé přepravují zvířata nebo živočišné produkty a podléhají registraci, jakož i obchodníky uvedené v § 9b,
 4. asanační podniky a jiná zařízení pro neškodné odstraňování a další zpracovávání vedlejších živočišných produktů,
 5. soukromé veterinární lékaře pro shromažďovací střediska nebo pro určitou činnost, pokud jejich schválení vyžadují tento zákon nebo předpisy Evropských společenství,
 6. další osoby, podniky, závody a jiná zařízení, pokud jejich schválení a registraci, popřípadě jen registraci vyžadují tento zákon nebo předpisy Evropských společenství,
- i) vydává závazné posudky pro stavební řízení, ohlášení stavby a pro kolaudační souhlas a osvědčuje splnění požadavků a podmínek stanovených pro zacházení se živočišnými produkty,
- j) uplatňuje stanoviska k územním plánům, regulačním plánům a závazná stanoviska v územním řízení z hlediska veterinární péče,
- k) určuje veterinární podmínky, za nichž lze povolit konání svodu zvířat, a stanoví veterinární podmínky k provádění pokusů na zvířatech,
- l) tomu, kdo vyrábí, zpracovává, dováží, ošetřuje, skladuje, přepravuje, uvádí do oběhu a používá krmiva živočišného původu, určuje veterinární podmínky pro jejich použití tak, aby bylo vyloučeno jejich ovlivnění činiteli působícími nepříznivě na jejich zdravotní nezávadnost. U krmiv, jež byla ošetřena látkami škodlivými zdraví lidí nebo zvířat nebo jinak nepříznivě ovlivňujícími živočišné produkty anebo do nichž byly takové látky přidávány v souladu se schváleným technologickým postupem a která proto mohou být použita ke krmení jen po uplynutí stanovené ochranné lhůty, stanovuje v případě potřeby tuto lhůtu nebo jiné veterinární podmínky a opatření, a kontroluje jejich dodržování.
- vydává po provedené veterinární kontrole veterinární osvědčení a odpovídá za jeho úplnost a správnost,
 - provádí prohlídku jatečných zvířat a masa, jakož i veterinární vyšetření ostatních živočišných produktů a posuzuje jejich použitelnost (požitelnost), prověřuje systém vlastní kontroly hygienických podmínek výroby podnikatelů uvedených v § 22,
 - provádí veterinární kontrolu při příchodu na místo určení, a pokud je její součástí pohraniční veterinární stanice, i pohraniční veterinární kontrolu; v souvislosti s prováděním pohraniční veterinární kontroly může požadovat od celních orgánů informace nezbytné pro řádný výkon této kontroly,
 - vydává povolení k přijetí zpracovaných živočišných bílkovin podle předpisu Evropských společenství,
 - ukládá pokuty za nesplnění nebo porušení povinností, požadavků nebo podmínek stanovených tímto zákonem a předpisy Evropských společenství,
 - plní úkoly vyplývající pro ni z bezprostředně závazných právních předpisů Evropských společenství, zejména vykonává dozor nad plněním povinností vyplývajících pro fyzické a právnické osoby z těchto předpisů Evropských společenství,
 - plní ostatní úkoly stanovené veterinárním zákonem nebo zvláštními právními předpisy.
- Státní veterinární správa nebo s jejím předchozím souhlasem příslušná KVS na základě řádně odůvodněné žádosti příslušného orgánu členského státu (dále jen „dožadující orgán“). předá dožadujícímu orgánu informace, zprávy, stanoviska, doklady

nebo jejich ověřené kopie, popřípadě výtahy ze zpráv a dokladů (dále jen „informace a dokumenty“), které má k dispozici nebo si je může opatřit a které umožňují prověřit dodržování právních předpisů o veterinární péči. Při získávání těchto informací a dokumentů, které mohou být poskytnuty rovněž v elektronické podobě, postupuje Státní veterinární správa, popřípadě krajská veterinární správa tak, jako kdyby plnila vlastní úkoly nebo jednala na žádost jiného orgánu České republiky.

SVS provádí nebo posílí státní veterinární dozor v rámci své působnosti tam, kde existuje podezření na porušení právních předpisů, zejména dozor nad podniky, místy, kde se zřizují sklady zboží, ohlášenými pohyby zboží a dopravními prostředky a poskytne dožadujícímu orgánu veškeré relevantní informace, které má k dispozici.

Poskytuje příslušným orgánům členských států co nejdříve dostupné informace a dokumenty, které se týkají jednání nebo postupů, jež jsou v rozporu nebo se jeví být v rozporu s právními předpisy o veterinární péči, zejména pokud jde o způsoby nebo metody používané při uvedených činnostech a sdělí bez průtahů Komisi veškeré potřebné informace týkající se

- a) zboží, které je předmětem nebo u něhož existuje podezření, že je předmětem jednání nebo postupů, jež jsou v rozporu s právními předpisy o veterinární péči,
- b) metod a postupů, které jsou používány nebo u nichž existuje podezření, že jsou používány v rozporu s právními předpisy o veterinární péči,
- c) nedostatků nebo mezer v právních předpisech o veterinární péči, které jsou zjišťovány při uplatňování těchto předpisů.

Týkají-li se poskytované informace případů, které mohou představovat nebezpečí pro zdraví lidí, jemuž nelze jinak zabránit, mohou být tyto informace po dohodě mezi zúčastněnými orgány a Komisí sděleny s důvody veřejnosti. Informace poskytnuté v jakékoli formě příslušným orgánům jsou důvěrné povahy; na jejich poskytování se vztahuje povinnost mlčenlivosti a platí pro ně zvláštní právní předpisy. Příslušné orgány zabezpečí, aby poskytnuté informace zůstaly důvěrné i po uzavření případu. Tyto informace mohou být využity v případě soudních sporů nebo řízení vedených kvůli nedodržování právních předpisů o veterinární péči, anebo při předcházení a odhalování nedostatků ve vztahu k fondům Evropské unie; o takovém využití poskytnutých informací musí být uvědomen příslušný orgán členského státu, který informace poskytl.

Informace podle tohoto ustanovení nesmějí být poskytnuty jiným osobám než těm, jejichž povinnosti v jiných členských státech nebo v orgánech Evropského společenství vyžadují, aby k těmto informacím měly přístup. Tyto informace nesmějí být využity k jiným účelům, než které jsou stanoveny tímto ustanovením, ledaže k tomu orgán, který informace poskytuje, dá výslovný souhlas, a pokud takové sdělení nebo použití informací není v rozporu s předpisy členského státu, v němž sídlí orgán, který informace přijal.

Tímto ustanovením nejsou dotčeny právní předpisy o vzájemné právní pomoci poskytované v trestněprávních věcech.

Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv zejména

- vede evidenci schválených veterinárních přípravků v Seznamu schválených veterinárních přípravků,
- eviduje výrobce veterinárních přípravků a na základě požadavku příslušného výrobce osvědčuje, že tento výrobce splňuje při výrobě veterinárních přípravků požadavky správné výrobní praxe,

- vykonává státní veterinární dozor nad uváděním do oběhu a používáním veterinárních přípravků, kontroluje dodržování povinností stanovených tímto zákonem, jakost, účinnost a bezpečnost veterinárních přípravků.

Orgány veterinární správy vykonávají státní veterinární dozor v souladu s tímto zákonem a předpisy Evropských společenství. Při jeho výkonu

a) dozírají, zda jsou dodržovány povinnosti, požadavky a podmínky stanovené tímto zákonem, zvláštními právními předpisy nebo předpisy Evropských společenství anebo na jejich základě a v jimi stanovených mezích, a zjišťují nedostatky, jejich příčiny a osoby za ně odpovědné,

b) projednávají a podle potřeby ukládají závaznými pokyny, jakým způsobem a v jaké lhůtě mají být zjištěné nedostatky odstraněny a kontrolují jejich plnění,

c) sledují nákazovou situaci v prostředí volně žijících zvířat.

Specifickými formami státního veterinárního dozoru jsou veterinární kontrola zdraví, dědičnosti zdraví a hygieny plemenitby, kontrola označování a evidence zvířat u chovatelů, na jatkách a v asanačních podnicích, veterinární kontrola zdravotní nezávadnosti krmiv, prohlídka jatečných zvířat a masa, pohraniční veterinární kontrola a veterinární kontrola při příchodu na místo určení.

Sankce

Při rozhodování o výši sankce se přihlíží zejména k závažnosti, způsobu, době trvání a následkům protiprávního jednání a k okolnostem, za nichž k tomuto jednání došlo. KVS uloží fyzické osobě, která není podnikatelem, pokud porušila ustanovení vyjmenovaná v § 77 veterinárního zákona pokutu až do výše 10 000 Kč, pokud se tato osoba dopustí přestupku (např. tím, že nesplní nebo poruší povinnost chovatele stanovenou v § 4, pokutu až do výše 20 000 Kč, pokud se tato osoba dopustí přestupku porušením dalších vyjmenovaných povinností (např. tím, že nesplní nebo poruší povinnost stanovenou k ochraně před nákazami a nemocemi přenosnými ze zvířat na člověka anebo vykonává činnost, k níž je třeba povolení orgánu veterinární správy, bez tohoto povolení, nebo ztěžuje nebo maří výkon státního veterinárního dozoru, případně nesplní závazné pokyny orgánu veterinární správy). Pokutu lze uložit až do výše 50 000 Kč, pokud se tato osoba dopustí vyjmenovaných přestupků (např. tím, že nesplní nebo poruší povinnost chovatele stanovenou v § 5 odst. 1 nebo poruší zákaz uvedený v § 56a odst. 3, anebo nesplní nebo poruší povinnost vyplývající pro ni z mimořádných veterinárních opatření).

KVS uloží právnické osobě nebo fyzické osobě oprávněné k podnikání pokutu až do výše 300 000 Kč, jestliže tato osoba nesplní nebo poruší vyjmenované povinnosti, (např. povinnost chovatele stanovenou v § 4, nebo nesplní nebo poruší povinnost nebo požadavky stanovené pro přepravu zvířat a péči o ně v průběhu přepravy v § 7 nebo § 8 odst. 1 až 3, nebo nesplní nebo poruší povinnost pořadatele svodu zvířat stanovenou v § 9 odst. 2). Za další vyjmenovaná porušení veterinárního zákona lze uložit pokutu do výše 1 000 000 Kč nebo až do výše 2 000 000 Kč, jestliže osoba nesplní nebo poruší povinnost vyplývající pro ni z mimořádných veterinárních opatření nebo za opakované nesplnění nebo porušení povinnosti nebo požadavků. Protiprávní jednání je opakované, pokud se ho právnická osoba nebo fyzická osoba dopustila v době do 1 roku od právní moci rozhodnutí, jímž jí byla uložena pokuta za předchozí protiprávní jednání podle právních předpisů o veterinární péči.

Podle § 73 inspektoři mohou za méně závažná porušení povinností uvedená v § 71 a 72, zjištěná při výkonu státního veterinárního dozoru, ukládat a vybírat v blokovém řízení pokuty do výše 5 000 Kč.

Pro přestupky a řízení o nich jinak platí obecné předpisy o přestupcích.

3.4. ZÁKON O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY

S nepřímou ochranou zvířat souvisí například zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o ochraně přírody a krajiny). Tento zákon zakazuje chovat v zajetí zvláště chráněné živočichy. V § 50 odst. 2 je stanoveno, že je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrčovovat. Není dovoleno sbírat, ničit, poškozovat či přemísťovat jejich vývojová stadia nebo jimi užívaná sídla.

Zákon o ochraně přírody a krajiny dále v § 50 odst. 5 stanoví, že bližší podmínky ochrany zvláště chráněných živočichů, zejména pokud se jedná o zoologické zahrady, záchranné chovy, péči o zraněné živočichy a oprávnění k preparaci uhynulých živočichů stanoví ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem. Tím je vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Ta stanoví v § 16, že zvláště chráněné živočichy, neschopné v důsledku zranění nebo jiných okolností samostatné existence v přírodě, lze držet po dobu nezbytnou k jejich ošetření. Pokud si ošetření vyžádá dobu delší než čtyři týdny, oznámí osoba, která se živočicha ujala, tuto skutečnost příslušnému okresnímu úřadu nebo příslušné správě chráněné krajinné oblasti či národního parku. Pro zvláště chráněné živočichy neschopné v důsledku zranění nebo jiných okolností samostatné existence v přírodě, lze zřizovat stanice, ve kterých se jim poskytne potřebná péče.

3.5. PŘEDPISY O PODMÍNKÁCH DOVOZU A VÝVOZU OHROŽENÝCH DRUHŮ VOLNĚ ŽIJÍCÍCH (CITES)

Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů („zákon o obchodování s ohroženými druhy“) je dalším důležitým právním předpisem. Účelem tohoto zákona je, v souladu s mezinárodními dohodami a předpisy, ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, které jsou mezinárodním obchodem ohroženy na přežití. Stanoví podmínky pro vývoz a dovoz ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Tento zákon se vztahuje na ohrožené druhy živočichů a rostlin, které jsou přímo ohroženy vyhubením, nebo je nutno je chránit usměrňováním dovozu a vývozu, aby nedošlo k jejich ohrožení vyhubením, nebo za účelem ochrany jiných ohrožených druhů.

Prováděcím právním předpisem k tomuto zákonu je vyhláška č. 227/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy).

Zákon o obchodování s ohroženými druhy nabyl účinnosti od data vstupu ČR do EU a zároveň zrušil zákon č. 16/1997 Sb. (s výjimkou části osmé o změně zákona č. 114/1992 Sb.);

1. je národním prováděcím předpisem k nařízení Rady č. 338/97 a dalším předpisům ES
2. stanoví povinnosti a kompetence českých úřadů k provádění jednotlivých ustanovení nařízení Rady č. 338/97. Tyto kompetence jsou obdobné jako u zákona č. 16/1997 Sb. (např. Ministerstvo životního prostředí – dále jen „MŽP“ - uděluje povolení k vývozu a dovozu exemplářů ve vztahu ke třetím zemím, Agentura pro ochranu přírody a krajiny ČR – dále jen „AOPK ČR“- je ustanovena národním vědeckým orgánem CITES, jsou stanoveny kompetence kontrolních orgánů – celní orgány a České inspekce životního prostředí – dále jen „ČIŽP“- , Státní veterinární správy ČR – dále jen „SVS“ a Státní rostlinolékařské správy – dále jen „SRS“. Je stanovena kompetence krajských úřadů a správ chráněných krajinných oblastí a národních parků při povolování vnitroujního obchodu s exempláři CITES, kde to nařízení Rady č. 338/97 vyžaduje – viz čl. 8 uvedeného nařízení);
3. stanoví a upřesňuje provádění těch ustanovení nařízení Rady č. 338/97, kde je tímto nařízením ponechána volnost členským státům, jestli je uplatní, či nikoliv. Jde např. o možnost nahrazení vývozních dokladů CITES rostlinolékařskými osvědčeními vydávanými pro vývoz uměle vypěstovaných rostlin příslušnými orgány rostlinolékařské péče;
4. z ustanovení zákona č. 16/1997 Sb. byl převzat systém povinné registrace některých exemplářů CITES v České republice, který je dán do souladu s požadavky nařízení Rady č. 338/97 na regulaci vnitroujního obchodu s exempláři CITES (registrace se sjednocuje s vydáváním výjimek ze zákazu komerčních činností s některými exempláři podle čl. 8 uvedeného nařízení);
5. je stanoven způsob kontroly a sankce za porušování příslušných předpisů ES a zákona včetně zabavení exemplářů a je stanoven postup státních orgánů při nakládání se zabavenými exempláři. Tato část je řešena v návaznosti na příslušná ustanovení zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon (§ 181f, 181g, 181h).

V souvislosti s uvedeným zákonem je třeba zdůraznit, že předpisy ES velmi podrobně upravují podmínky obchodu s exempláři CITES, takže je třeba vždy nahlížet do těchto předpisů, neboť zákon tyto podmínky neobsahuje a bez znalosti předpisů ES mohou být některé části zákona nesrozumitelné.

Režim obchodu s exempláři CITES po 1.5.2004 podle předpisů ES:

1. Definice „obchodu“.

„Obchodem“ se rozumí dovoz do EU, včetně přivezení z moře, a vývoz či zpětný vývoz z EU, a také využívání, přemísťování a převod vlastnictví exemplářů podle nařízení Rady č. 338/97 v rámci EU, včetně případů uvnitř jednoho členského státu [čl. 2 písm. u) nařízení Rady č. 338/97].

„Prodejem“ je jakákoli forma prodeje. Za prodej se považuje i pronajmutí, směna nebo výměna a obdobné výrazy mají být vykládány podobně [čl. 2 písm. p) nařízení Rady č. 338/97].

2. Seznamy chráněných druhů v přílohách A, B, C a D (namísto CITES I, II a III).

Přestala platit vyhláška č. 82/1997 Sb. se seznamy druhů chráněných podle CITES (CITES I, II a III). Namísto toho platí seznamy druhů podle příloh A, B, C a D k nařízení Rady č. 338/1997. Příloha A zhruba odpovídá příloze I k CITES, B příloze II a C příloze III. Prakticky však legislativa ES zařazuje velké množství druhů do přísnější kategorie než CITES. Podrobnosti viz čl. 3 nařízení Rady č. 338/97 a platné přílohy A, B a C.

V příloze D je seznam druhů, pro něž platí podle čl. 4 odst. 4 nařízení Rady č. 338/97 povinnost dovozců hlásit dovoz celním orgánům EU vyplněním předepsaného oznámení o dovozu. S výjimkou několika málo druhů CITES III, vůči kterým mají členské státy EU výhradu, jsou v příloze D další druhy, které nejsou chráněny CITES.

3. Obchod s třetími zeměmi.

Povolení k vývozu a dovozu exemplářů přes vnější hranice EU vydává pro české subjekty Ministerstvo životního prostředí. Pokud legislativa ES k CITES hovoří o vývozu, zpětném vývozu a dovozu, má se na mysli pouze tento tzv. obchod s třetími zeměmi a nikoliv obchod uvnitř EU mezi členskými státy.

Doklady pro vývoz a dovoz musí být vydávány na formulářích podle legislativy ES k CITES. Tyto doklady musí vývozci nebo dovozci předkládat příslušným celním orgánům podle ustanovení legislativy ES. Většinou je třeba doklady předložit na vnějších hranicích EU. V praxi tedy bude často nastávat situace, kdy české doklady budou předkládány celním orgánům jiného členského státu, a naopak. Všechny státní orgány (včetně celníků) všech členských států uznávají doklady vydané výkonnými orgány CITES členských států podle nařízení Rady č. 338/97.

Podle předpisů ES dovozce prokazuje povolený dovoz kopií č. 2 (žlutá) příslušného dovozního povolení CITES, která musí být náležitě vyplněna a potvrzena celními orgány EU.

Podle nařízení Rady č. 338/97 platí pro dovoz exemplářů druhů CITES II (respektive z přílohy B) přísnější ustanovení než podle CITES, a sice povinnost mít předem dovozní povolení příslušného výkonného orgánu EU.

Čl. 4 odst. 6 nařízení Rady č. 338/97 zmocňuje Evropskou komisi k vyhlášení omezení dovozu exemplářů druhů z přílohy B buď obecně, anebo pro určitý typ exemplářů nebo z určitých zemí. Seznam druhů, pro něž platí tento dočasný zákaz dovozu do EU, se často mění a dnes je již značně rozsáhlý. Je zveřejněn v předpise citovaném pod 4 v příloze.

Předpisy ES stanoví v některých přesně vymezených případech mírnější režim dovozu nebo vývozu předmětů, které jsou exempláři osobního nebo rodinného charakteru (viz článek 4 nařízení Rady č. 338/97 a kapitola IV nařízení Komise č. 1808/2001).

Předpisy ES umožňují používat rostlinolékařská osvědčení namísto vývozních dokladů CITES pro vývoz uměle vypěstovaných rostlin druhů z přílohy B a hybridů z přílohy A.

Vnitrostátní a vnitrounijní obchod.

Česká republika je součástí společného trhu umožňujícího volný pohyb zboží a osob uvnitř hranic Evropské unie. Do značné míry přestává být rozdíl mezi vnitrostátním obchodem a obchodem s ostatními členskými státy EU. Vnitrounijní obchod s exempláři CITES upravuje jednotným způsobem zejména čl. 8 nařízení Rady č. 338/97. Členské země však mohou mít přísnější opatření, zejména pokud jde o držení exemplářů CITES

na základě předpisů o ochraně přírody nebo zdraví obyvatel (veterinární a rostlinolékařské předpisy).

4. Zákaz komerčního využívání exemplářů z přílohy A (tj. druhů přímo ohrožených vyhynutím).

Podle čl. 8 odst. 1 nařízení Rady č. 338/97 je zakázán nákup, nabízení ke koupi, nabývání pro obchodní účely, veřejné vystavování pro obchodní účely, využívání pro obchodní zisk a prodej, držení za účelem prodeje, nabízení k prodeji nebo převážení za účelem prodeje exemplářů druhů zařazených do přílohy A. Příslušné orgány mohou případ od případu vydat výjimku z tohoto zákazu komerčního využívání exemplářů druhů z přílohy A, pokud jsou splněny podmínky čl. 8 odst. 3 uvedeného nařízení. V ČR vydávají tyto výjimky krajské úřady a správy. Výjimky se vydávají na formulářích podle legislativy ES (tzv. „potvrzení EU o výjimce“ či „certifikáty EU“) a platí v celé EU. Evropská komise vyhlásila některé všeobecné platné odchylky z tohoto zákazu v souladu s čl. 4 nařízení Rady č. 338/97. Tyto odchylky jsou specifikovány v legislativě ES (viz 3 v příloze) a týkají se např. uměle vypěstovaných rostlin, na které se zákaz nevztahuje.

5. Povinnost prokazovat zákonný původ exemplářů z přílohy B.

Podle čl. 8 odst. 5 nařízení Rady č. 338/97 se stejný zákaz komerčního využívání vztahuje i na exempláře druhů z přílohy B, s výjimkou případů, kdy lze příslušnému orgánu členského státu přesvědčivě prokázat, že exempláře byly získány, a pokud pocházejí z území mimo EU, že byly dovezeny v souladu s požadavky platných právních předpisů o ochraně volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (tj. předpisů ES a národních předpisů).

6. Zvláštní předpisy pro přemísťování živých exemplářů CITES.

Čl. 9 nařízení Rady č. 338/97 stanoví podmínky přemísťování živých exemplářů CITES uvnitř EU. Živé exempláře druhů z přílohy A mohou být přemísťovány pouze na základě povolení příslušného úřadu, kterým je v ČR Ministerstvo životního prostředí. Bližší podrobnosti jsou v čl. 9 odst. 1 až 3 uvedeného nařízení. Čl. 4 a 5 dále stanoví povinnost držitele pečovat o pohodu převážených živých zvířat a povinnost, že při přemísťování živého exempláře druhu z přílohy B může držitel exemplář opustit teprve poté, co zajistil, aby zamýšlený příjemce byl odpovídajícím způsobem informován o umístění, vybavení a postupech k zajištění řádné péče o exemplář.

7. Povinná registrace exemplářů CITES na území ČR.

Povinná registrace některých exemplářů CITES, která byla upravena v § 23 zákona č. 16/1997 Sb., je podle nového zákona zaměřena především na exempláře druhů z přílohy A. V praxi to znamená, že takové exempláře musí registrovat každý držitel, bez ohledu na to, zda exemplář využívá ke komerčním aktivitám. Pokud současně prokáže splnění podmínek podle čl. 8 nařízení Rady č. 338/97, dostane vlastník nebo dlouhodobý držitel exempláře od registračního úřadu i potvrzení EU o výjimce (viz výše). MŽP může vyhláškou rozšířit povinnost registrace i na další druhy než z přílohy A, a to na základě doporučení vědeckého orgánu.

Obchod s jedinci zvláště chráněných druhů podle zákona č. 114/1992 Sb.

Spolu s povinnou registrací platí i nadále zákazy a další omezení a podmínky, pokud jde o jedince zvláště chráněných druhů podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Řada těchto druhů je současně i v příloze A k nařízení Rady č. 338/1997 Sb., takže pro jejich exempláře platí také zákaz komerčního využívání podle legislativy ES (viz výše).

3.6. ZÁKON O MYSLIVOSTI

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, nehovoří o zvířatech či o volně žijících zvířatech, ale o zvěři. Zoologické druhy považované za zvěř zákon uvádí ve svém § 2.

V § 4 je upraven dovoz a vývoz živé zvěře. Dovoz a vývoz živé zvěře i jejich vývojových stadií lze provádět jen se souhlasem orgánu státní správy myslivosti, a to za podmínek v něm stanovených. K dovozu a vypouštění geograficky nepůvodních druhů živočichů, které jsou považovány za zvěř Mezinárodní mysliveckou organizací (CIC), je nutný předchozí souhlas orgánu ochrany přírody, orgánu státní správy myslivosti a dodržení veterinárních předpisů. Po takto povoleném vypuštění druhu se tento druh stává zvěří podle tohoto zákona.

V ustanovení § 7 je upraven chov zvěře v zajetí. Chov zvěře v zajetí je možný jen se souhlasem orgánu státní správy myslivosti. K žádosti o udělení souhlasu předkládá žadatel vyjádření veterinárních orgánů a orgánů na ochranu zvířat proti týrání k navrhovaným podmínkám chovu. Souhlasu není třeba, jde-li o chov zvěře v zoologické zahradě zřízené obcí nebo krajem nebo jde-li o držení a chov loveckých dravců. Za chov zvěře v zajetí se nepovažuje krotký chov nebo polodivoký chov zvěře prováděný pro účely zazvěřování honiteb, péče o zraněnou zvěř prováděná uživatelem honitby po nezbytnou dobu, záchranné chovy a stanice potřebné péče o zraněné živočichy zřizované podle předpisů o ochraně přírody. Záchranné chovy zvláště chráněných živočichů a péče o zraněné živočichy zvláště nechráněné, pokud jsou zvěří, lze však provádět jen v zařízeních schválených také orgánem státní správy myslivosti. Vypouštění jedinců z těchto zařízení do honitby lze provádět jen po projednání s orgánem státní správy myslivosti a s vědomím držitele a uživatele honitby.

3.7. OBČANSKÝ ZÁKONÍK

Zvíře je dle českého právního řádu považováno za věc. Je tedy věcí dle § 118 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, v platném znění. Zvíře je velmi často předmětem různých závazků, např. kupní smlouvy nebo předmětem věcných práv, např. vlastnictví. Koupě zvířete, odpovědnost za vady se řídí tedy příslušnými ustanoveními občanského zákoníku.

Jako jediný český právní předpis preambule zákona na ochranu zvířat přiznává zvířeti specifické postavení, postavení živého tvora, kterého je třeba chránit, respektovat jeho potřeby a věnovat mu pozornost. Obecně je totiž zvíře v českém právním řádu považováno za věc, a nic na tom nemění ani ustanovení zákona na ochranu zvířat proti týrání. Zvíře je předmětem řady právních vztahů, kdy je s ním zacházeno obdobně jako s jinými věcmi. Ze zákona na ochranu zvířat proti týrání však plyne, že zvíře má oproti jiným věcem odlišné postavení. Jelikož zvíře je schopno pociťovat bolest a utrpení, které mu může člověk způsobit, a často není schopno se tomuto účinně bránit, nemůže hájit svá práva a uplatňovat je, je úkolem člověka, aby mimo jiné prostřednictvím práva zabezpečil ochranu zvířat.

Zvíře je velmi často předmětem různých závazků, např. kupní smlouvy nebo předmětem věcných práv, např. vlastnictví. Při koupi zvířete, při odpovědnosti za vady, atd. se postupuje podle příslušných ustanovení občanského zákoníku. Občanský zákoník také obsahuje speciální úpravu ve vztahu ke zvířatům. Dle § 599 odst. 1 občanského zákoníku práva z odpovědnosti za vady se může kupující domáhat u soudu, jen jestliže

vady vytkl nejpozději do šesti týdnů od převzetí věci, jde-li o vady zvířat. Podle § 620 odst. 1 občanského zákoníku je záruční doba u prodeje zvířat šest týdnů.

S chovem zvířat souvisí také ustanovení § 127 občanského zákoníku, které upravuje ochranu proti výkonu vlastnického práva, jehož důsledky přesahují hranice vlastnickovy věci (tzv. imise). Otázka imisí úzce souvisí s povinností zabezpečit zvíře proti úniku dle zákona na ochranu zvířat proti týrání. Podle ustanovení § 127 občanského zákoníku se vlastník věci musí zdržet všeho, čím by nad míru přiměřenou poměrům obtěžoval jiného nebo čím by vážně ohrožoval výkon jeho práv. Proto zejména nesmí nad míru přiměřenou poměrům obtěžovat sousedy hlukem, prachem, popílkem, kouřem, plyny, parami, pachy, pevnými a tekutými odpady, světlem, stíněním a vibracemi, nesmí nechat chovaná zvířata vnikat na sousedící pozemek. Imisemi tedy může být např. psi štěkot, obtěžování holuby, hlodavci, a to jak v důsledku užívání pozemku, tak i v důsledku zanedbání jeho údržby. K těmto činnostem může dojít i při provozování živnosti obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy.

4. BEZPEČNOST A OCHRANA OSOB PŘI PRÁCI SE ZVÍŘATY

S činností se zvířaty souvisí nařízení vlády č. 27/2002 Sb. kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat. Toto nařízení je prováděcím předpisem k zákoníku práce a slouží tedy spíše k ochraně lidí než zvířat. Nabylo účinnosti 1. 1. 2003. Nicméně má význam při práci se zvířaty. Stanoví povinnosti zaměstnavatele vůči zaměstnanci při chovu zvířat. Pro účely tohoto nařízení se chovem zvířat rozumí pracovní činnost zaměřená na využívání zvířat, zejména pro jejich užitkové vlastnosti, plemenitbu nebo výcvik, sportovní, kulturní, vzdělávací, pokusné nebo vědecké účely, která zahrnuje vlastní chov a odchov, péči o výživu a krmení a péči o jejich životní podmínky a ochranu.

V přílohách jsou stanoveny další požadavky na organizaci práce při chovu např. koní, skotu, prasat, ovcí, koz, psů, drůbeže, kožesinových zvířat atd. Podmínky rozpracované podle znění tohoto nařízení by měly být součástí interních předpisů každého pracoviště a podle základních zásad po poučení zabezpečit ochranu a bezpečnost osob, které jako zaměstnanci pracují se zvířaty.

5. TRESTNÍ ZÁKON Z HLEDISKA OCHRANY ZVÍŘAT

Ne vždy se však v případě týrání zvířete jedná pouze o přešůpek nebo jiný správní delikt. Zvířata jsou chráněna také zákonem č. 140/1961 Sb., trestním zákonem, ve znění pozdějších předpisů. Ochrany zvířat se týká především ustanovení § 203 **Týrání zvířat**, v kterém se stanoví, že

(1) Kdo týrá zvíře, ačkoliv byl za obdobný přešůpek v posledním roce postižen nebo za takový čin v posledních dvou letech odsouzen, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Kdo utýrá zvíře, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(3) Odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném.

V odstavci 1 je tedy postihováno týrání zvířat v případě, kdy zvíře v důsledku týrání neuhyne a pachatel se již obdobného skutku dopustil. Postih podle odstavce 2 nastupuje v případě, kdy je zvíře utýráno. V odstavci 3 § 203 trestního zákona je stanovena vyšší trestní sazba za týrání či utýrání zvířete v případě, že k tomu dojde veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném. Pokud je zvíře utýráno z nedbalosti, je pachatel postihován podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, nikoli podle trestního zákona, který se vztahuje pouze na jednání úmyslné.

6. MEZINÁRODNÍ PŘEDPISY

S problematikou zvířat v zájmovém chovu souvisí např. Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu, č. 19/2000 Sb. m. s. a Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě, č. 20/2000 Sb.m.s., Základní principy těchto dohod jsou obsaženy v českých právních předpisech, zejména v zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

Podle Evropské dohody o ochraně zvířat v zájmovém chovu se obchodem se zvířaty v zájmových chovech rozumí soubor transakcí prováděných stanoveným způsobem ve významných množstvích a za účelem zisku z převodu vlastnictví těchto zvířat. Chovem a držením zvířat v zájmových chovech za obchodním účelem se rozumí chov a držení prováděné hlavně za účely zisku a ve významných množstvích. Obchodem, chovem a držením zvířat za obchodním účelem se zabývá dále článek 8 této dohody.

České právní předpisy upravující ochranu zvířat jsou harmonizovány se směrnicemi Evropských společenství, které upravují tuto problematiku. K nařízením v oblasti přepravy zvířat viz předcházející text.

7. PŘÍLOHY

7.1. UŽITEČNÉ ADRESY A INTERNETOVÉ ADRESY

STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA ČR

Slezská 7
120 00 Praha 2
tel.: +420 227 010 + linka
e-mail: kom@svscr.cz
e-mail: e.podatelna@svscr.cz
www: <http://www.svscr.cz/>
IČ: 018562

Městská veterinární správa v Praze

Ústřední pracoviště

Na Kozačce 3

120 00 Praha 2

IČ : 00064106

telefon: +420 222 522 126

telefon: +420 222 513 281

fax : +420 224 254 134

e-mail : kvsa@svscr.cz (elektronická podatelna)

Krajská veterinární správa pro Středočeský kraj

Ústřední pracoviště

Černoleská 1929

256 38 Benešov

IČ : 65392191

telefon: +420 317 742 033

fax : +420 317 742 037

e-mail : kvss@svscr.cz (elektronická podatelna)

Krajská veterinární správa pro Jihočeský kraj

Ústřední pracoviště

Severní 9

370 10 České Budějovice

IČ : 65392205

telefon: +420 387 789 522

fax : +420 387 789 535

e-mail : kvsc@svscr.cz (elektronická podatelna)

Krajská veterinární správa pro Plzeňský kraj

Ústřední pracoviště

Družstevní 13

301 00 Plzeň

IČ : 65392213

telefon: +420 377 333 820

fax : +420 377 333 829

fax : +420 377 333 839

e-mail : kvsp@svscr.cz (elektronická podatelna)

Krajská veterinární správa pro Karlovarský kraj

Ústřední pracoviště

Kpt. Jaroše 318/4

360 06 Karlovy Vary

IČ : 65392221

telefon: +420 353 449 026

telefon: +420 353 565 502

telefon: +420 353 449 298

fax : +420 353 565 615

e-mail : kvsk@svscr.cz (elektronická podatelna)

Krajská veterinární správa pro Ústecký kraj

Ústřední pracoviště

Sebuzínská 38

403 21 Ústí nad Labem - Brná

IČ : 65392230

telefon: +420 475 501 011

telefon: +420 475 541 133

fax : +420 475 501 011

e-mail : kvsu@svscr.cz (elektronická podatelna)

Krajská veterinární správa pro Liberecký kraj

Ústřední pracoviště

Ostašovská 521

460 11 Liberec 11 - Růžodol 1

IČ : 65392248

telefon: +420 485 246 691

telefon: +420 482 710 623

telefon: +420 485 103 871

telefon: +420 485 103 872

fax: +420 482 713 149

e-mail : kvsl@svscr.cz (elektronická podatelna)

Krajská veterinární správa pro Královéhradecký kraj

Ústřední pracoviště

Jana Černého 370

503 41 Hradec Králové

IČ : 65392256

telefon: +420 495 279 059

fax : +420 495 279 059

e-mail : kvsh@svscr.cz (elektronická podatelna)

Krajská veterinární správa pro Pardubický kraj

Ústřední pracoviště

Husova 1747

530 03 Pardubice

IČ : 65392264

telefon: +420 466 263 122

telefon: +420 466 263 131

fax : +420 466 263 101

e-mail : kvse@svscr.cz (elektronická podatelna)

http : [//www.svscr.cz](http://www.svscr.cz)

Krajská veterinární správa pro kraj Vysočina

Ústřední pracoviště

Rantířovská 22

586 05 Jihlava

IČ : 65392272

telefon: +420 567 570 240

fax : +420 567 331 636

e-mail : kvsvj@svscr.cz (elektronická podatelna)

Krajská veterinární správa pro Jihomoravský kraj

Ústřední pracoviště

Palackého 174

612 38 Brno

IČ : 65392281

telefon: +420 541 594 472

fax : +420 541 594 471

e-mail : kvsvb@svscr.cz (elektronická podatelna)

Krajská veterinární správa pro Olomoucký kraj

Ústřední pracoviště

třída Míru 101

779 00 Olomouc

IČ : 65392299

telefon: +420 585 700 730

fax : +420 585 700 746

e-mail : kvsm@svscr.cz (elektronická podatelna)

Krajská veterinární správa pro Zlínský kraj

Ústřední pracoviště

Lazy V. 654

760 01 Zlín 1

IČ : 65392311

telefon: +420 577 210 796

fax : +420 577 211 481

e-mail : kvzs@svscr.cz (elektronická podatelna)

Krajská veterinární správa pro Moravskoslezský kraj

Ústřední pracoviště

Na obvodu 51

703 00 Ostrava - Vítkovice

IČ : 65392302

telefon: +420 596 781 910

telefon : +420 596 781 911

telefon : +420 596 788 601

fax : +420 596 788 600

e-mail : kvst@svscr.cz (elektronická podatelna)

ÚSKVBL Brno

Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv BRNO

Hudcova 56 A

621 00 Brno

tel.: +420 541 518 211 ústředna

fax: +420 541 212 607

fax: +420 541 210 026 sekretariát ředitele

e-mail: uskvbl@uskvbl.cz

e-mail: hera@uskvbl.cz

e-mail: uskvbl.brno@svscr.cz

ÚSTŘEDNÍ KOMISE PRO OCHRANU ZVÍŘAT

Těšnov 17

117 05 Praha 1

tel. : +420 221 812 339

fax : +420 221 812 967

e-mail : ukoz@mze.cz

http : [//www.mze.cz](http://www.mze.cz) ; označení - ochrana zvířat